

U U' ITZ'IB'A B'EN U PABLOXE' Q'U NIMAN TETZ U JESUUSTU ROMA

Yol ti' u u' tza'

Aatz u u' tza', a' tz'ib'an b'en u Pablo xe' q'u niman tetz u Jesus q'u'l atich tu Roma. A' itz'ib'av k'asu'l tu Corinto. K'uxh a' atik u u' tixe'teb'al kajay q'u u' q'u'l itz'ib'a u Pablo tza', yit' ti' koj aas a' u b'axa u' itz'ib'a. Tan aal a' u jujva' u' itz'ib'a. Kamal a'ich itz'ib'at tixo'l q'u ya'b' 55 – 56 m.t.J. Kamal ma'l ku'en 20 ya'b' ikam u Jesus. Ye'ich tootzaj Roma u Pablo aas itz'ib'at u u' tza'. Pek nichtachva si'chpaal tzi' aas sab'en tu España.

Tu yolb'al griego itz'ib'ava. Utz kamal a' taq'vu b'en ti' u diaakonisa Febe. Nital vib'ii tu u 16.1.

Sib'al q'u Israeel jejlich tu Roma tan, txaypina-jich tzi' utz, ya'lumal tok tu aq'on. Antu tixo'l unjolol q'u'l niman u Jesus.

Chukchaj chusb'al ib'o'q'ol niyolon u Pablo ti' tu u u' tza'. 1.16–11.36 Aatz b'axa, a' niyolonku ti' u kuchitpu tu paav. Nitale' aas ta'xh u Jesus nikuyune' utz, niteesan vatz u choob'al paav, yit' u o'tla mantaar koj. Utz tiq'aq'al ik'uje' ik'u'l q'u aanima ti' u Jesucristo nib'ens b'a'n vatz Tioxh. Itz'ib'a u u' u' Pablo tza' tan, sib'al q'u Israeel q'u'l oknajich ti' inimal u Jesus tu Roma, a' motx isa' aas anko'xh sanimal u o'tla mantaar tu q'u puera aanima q'u'l nitok ti' u Jesus. Ye' nichmotxtok tivi' q'u Israeel aas ta'xh si'an q'u puera aanima vimal u Jesus.

8.9-11 Aatz paj va't u kam nital u Pablo tu u b'axa tanul tza' utz, aya' va'l ministeer siya'sa ib'anax u paav q'u aanima aas ma't tok ti' inimal u Jesusus. Nital majte aas tiira nijalp itxumb'al q'u aanima q'u'l niniman u Jesusus. Tiira b'a'n teku'en tan, nimotxtel tikuenta u paav. Loq' kamal a' maas nital q'u puera aanima q'u'l atich tu Roma. Tan tiira atich talchu q'u puera aanima tzi' aas b'anol tetz q'u tzu'kin kam vatz Tiohx utz, vatz q'u Israeel.

Nipajtale' aas a' itxa'k u o'tla mantaar nital tu u aanima aas aa paav. Aatz ma't tel tu q'ul ipaav, a' tek ni'iq'on tetz u Tioxhla Espiiritu. Nitale' aas kajay aanima aa paav.

Aatz tu u 9.1–11.36, tal u Pablo aas ye'kan sachitpul q'u aanima tipaav ti' inimal u o'tla mantaar. Utz kamal ti' u yol tzi', ye'kan texh itxa'k q'u Israeel ninach majte. Aya' q'u'l atich xo'l q'u niman tetz u Jesusus q'u'l tu Roma. Echtzixe't tal u Pablo te aas itenam Tiohx q'u Israeel. Sib' tatin vatz u Tiohx niyolonka.

Aatz tek tu u ka'b' tanul, aya' u 12.1–15.13 utz, a' niyolonku ti' aas kam vitxumb'al u aanima si'ane' va'l nimamal tek u Jesusus taq'o. Aya' vitxumb'al si'an xo'l q'u aanima aa paav; xo'l q'u'l ye'k maas iyak'il k'atz u Jesusus. Nital te aas ye'k sayolax u aanima ti' kam ni'ane'. Ye'k sik'axb'ixsa imol; echen siloch imol. Utz yit' ta'n ko'n koj satitz'a je' tib' u aanima.

Aatz tu u toxva' tanul, kaana chajlichil nital tuul. 15.14–16.27

*U U' ITZ'IB'A B'EN U PABLOXE' Q'U NIMAN
TETZ U JESUUSTU ROMA*

Ichajlichil q'u niman tetz u Jesusus tu Roma

¹ In Pablo, taq'onom u Jesucristo. Utz in ichaj sik'lemalin taq'o; ti' ipaxsal itziiul u b'a'nla chusb'al tetz u Tiohx.

² Tan alél nal u b'a'nla chusb'al tu u Tiohx titzi' q'u alól tetz viyolb'al aas sa'chit'atin u chitpichil tu paav. Utz motx itz'ib'aka q'u tioxhla chaj iYol u Tiohx tzi'.

³ A' yolonku ti' viK'aol u Tiohx, u kuB'aal Jesucristo va'l vet'ulitz'poj xo'l q'ul itu'xh ixalam u Daviid ti' ib'ens aanima.

⁴ Tiira elu'l vatzsaj aas iK'aol Tiohx. Tan k'uxh kami, vetko'nq'aavitz'pu xo'l q'u kamnaj tu u mam iyak'il u Tiohx tiq'aaq'al u Tioxhla Espiiritu va'l ye'k paav k'atza.

⁵ Ech tiq'aaq'al ko'n viK'aol u Tiohx, vetkuk'ul u mam ib'a'nil utz, vetkuk'ul u qaql'on k'atza. Vettoksa'o' sichaj ti' en talax vinujul tu q'u aanima tu kajay tenam. Ech sinima utz, satootzaji kani'ch ik'uje' ik'u'l ti' u Jesusus. Aya'l ik'u'l samotxitz'ej taanima ti' vib'ii.

⁶ Utz ant ex xo'l q'u'l sik'lemal ok ti' u Jesusus tzi', jank'al ex atiltek'ex k'atza.

⁷ Ech nuntz'ib'a b'en u u' tzexe' tza' atilex tu Roma. Tan tii u Tiohx seti'. Utz a' isa' aas saxaane'lex k'atz u paav. Atin koj u b'a'nil sek'atza va'l nitaq' u Tiohx, u kuTat tuch' u kuB'aal Jesucristo. Utz atin koj paas tetaanima majte.

U titz'at b'enchil u Pablo tu Roma

⁸ Tib'axa, nival sete aas ni'xhunk'lama u Tioxh seti' tib'ii u Jesucristo. Tan til chaj ko'xh nipaxku etziul aas ex niman tetz u Jesusus.

⁹ Ech chaj paj unq'ilat unsik'let Tioxh, ni'xhvoksa'ex siatz. Utz a' ootzajin tetz aas nojchit niyolonk'in. Utz u Tioxh ootzajin tetz aas tuch' vaanima nivaq'onin ti' ipaxsal itziul u b'a'nla chusb'al tetz u Jesucristo, aya' viK'aol.

¹⁰ Ech nunjaj tu u Tioxh tzi', aas sataq' tzii ve so'oponin tzexe', oj nojchit a' vitxumb'al se'nunq'ila'ex.

¹¹ Tan nivachva sa'xhvilex, ech sunchus va'toj doon sete tetz u Tioxh. Ech sa'xhyak'inex k'atza tu vik'uje' ek'u'l ti'.

¹² Utz sataq' tib' nimal kuk'u'l majte, tu u qatin k'atz u Jesusus va'l ela nikunima, ela k'ujlel kuk'u'l ti', ex tuch' in.

¹³ Ech a' unsa' setootzaji hermanos, aas jatpax ko'xh unk'aj ti' so'oponin tzexe'. Pek ye'saj iveete' tan, kam ko'xh nitok tuul. A' unsa' sunloch'ex tu veq'anb'u k'atz u Tioxh, ech sailax viq'aq'al sek'atza. Echa' q'u'l b'anel vaq'o xo'l tere'n q'u puera aanima.

¹⁴ Tan atil ma'l untx'oj xe' q'u griego nunnache'. Utz atil untx'oj xe' q'u'l k'uxh yit' griego koj, xe' q'u aa txumb'al, tuch' xe' q'u'l k'uxh yit' aa txumb'al koj tan, ye'sajen unpaxsat u b'a'nla chusb'al tixo'l.

¹⁵ Ech toke' cheelt unsa' se'nunpaxsa itziul u b'a'nla chusb'al tzexe' majte, ex jejelex tu Roma.

Itxumb'al Tioxh u b'a'nla chusb'al tetz chitpichil tu paav

16 Jatu koj sach'ixvin ti' ipaxsal itziiul u b'a'nla chusb'al. Tan vootzajle aas mam itxumb'al Tiohx. Ech ti' ko'n vinimale' sachitp'o' tu q'u kupaav; o' Israeel utz, echat q'u puera aanima majte.

17 Tan nik'uch u b'a'nla chusb'al qe aas kani'ch taq'tub'eno' b'a'n u Tiohx. Utz sataq'b'eno' b'a'n oj sak'uje' kuk'u'l ti' b'enamen. Echa' va'l tz'ib'amalka tu u Yolb'al Tiohx aas:

—Aatz u jikomla aanima vatz Tiohx, sa'atin itiichajil tu b'enq'ii b'ensaj oj ta'xh sak'uje'k ik'u'l ti' u Tiohx.— Chia.*

U teesat tib' q'u aanima tu b'ey

18 Tan sataq' ku'l choob'al paav u Tiohx tu Amlika ti' q'u aanima q'u'l paav ni'ane', q'u'l ye' ni'an vijikomal utz, q'u'l niko'nimaj u b'a'nil ti' ib'anax u onkonil.

19 Tan ye' koj tootzaj vitxumb'al u Tiohx. U Tiohx at chit aq'on tzii te aas satootzaji.

20 Aya'xchen xe' q'ii xe' saj xe't ik'uchtu vitxumb'al u Tiohx vatz q'u aanima. A' nik'uchvu vitxumb'al ti' q'u kam kajayil q'u'l cheesamal taq'o. Nimna'l tu q'u taq'onib'al aas b'enamen u mam iyak'il, ye'k iya'eb'al. Utz nojchit Tiohx tatin vi' q'u kam. Ech tiira ye'k tokeb'al viyol q'u aa paav oj satale' aas ye' tootzaj Tiohx.

21 Loq' k'uxh tootzaj q'u aanima aas atil Tiohx, ye'xh kam nitoksa iq'ii u Tiohx. Ye'k tatin u Tiohx siatz. Ye'xh b'oj nik'ama ti' q'u kam. Pek niko'nmotxtoksa je' iq'ii ti' q'ul itxumb'al. Ta'n

* 1:17 Choktaj u Habacuuc 2.4.

texh motx okoj tetz. Ech nimotxikaa tu uken vatz u Tioxh.

²² Mamaj tzak'kin teku'en aas nimotxtale'. Loq' jolol txoxkin.

²³ Tan vetmotxich'exu vitechalil u itz'lich Tioxh va'l atil b'enamen, ti' unjot b'anich tioxh; ib'ano'm ko'n aa paavla aanima aas sako'nsotzi. A' tek nitoksa iq'ii vatzib'al aanima, vatzib'al k'o'lich txokop, vatzib'al tz'ichin nipaal tu amlika utz, ivatzib'al q'u txokop q'u'l juxuib' ib'ena'.

²⁴ Echixe'at vettaq'luka q'u aanima u Tioxh tzi', si'ane' kam onkonil nitachva ib'anaxe', k'uxh kam ch'ixveb'alla chaj kam si'an tib'ilaj tuch' q'ul ichi'l.

²⁵ Tan ye' ninima vinujul, aya' u Tioxh va'l cheesan q'u kam kajayil, u Tioxh va'l techal tatin b'enamen. A'i. Pek aal a' vetmotxinima u sub'ul. Utz a' tek nitioxhi q'u kam q'u'l taq'onib'al ko'n u Tioxh; a' tek nitoksa iq'ii.†

²⁶ Echixe'at vet'elab'elka tu u Tioxh. Utz a' tek ni'an q'u ch'ixveb'alla kam nichee sik'u'l. Aatz q'u ixoj majte, aal a' tek niq'ila ok tetz ixojil. Utz yit' tetzan koj aas ech si'an tzi'.

²⁷ Echat ko'xh q'u vinaj majte. Ye'kan niq'ila ixoj; a' tek nimotxiq'ila ok tetz vinajil. Paarten tek itxumb'al utz, ch'ixveb'al q'u kam ni'an tuch' tetz vinajil. Ech ik'ulel niku' u choob'al paav ti' tu q'ul ib'anone'. Tan niteesa tib' tu b'ey.

²⁸ Tan paat kam koj itxa'k Tioxh te. Vet'aq'axka tu u Tioxh tu q'ul iye'xtxojla txumb'al. Ech a' tek ni'an q'u kam q'u'l yit' b'a'n koj.

²⁹ Tiira a' chit atil oko'p tu taanima vib'anax q'u kam q'u'l yit' jikom koj. Aya' u eesaib' tu b'ey tuch'

† 1:25 Aatz u yol "A'i" nital tza', aya' u yol "Amén" tu kastiya.

aanima, q'u onkonil, ke'ch koj inooeb'al ti' kam, jolol tzatzal b'anol paav, chi'na'nk'u'l, yatz'ol, oksan xo'l, sub'ul, ch'ixveb'alla aanima.

³⁰ Jolol chokol yaaib', cheesan yol ti' imol, eesan iq'ii Tiohx, jolol ye'k ich'ixveb'al, t'e's, jolol oksan je' iq'ii, cheesan ipaav aanima utz, qelol itxutx ib'aal.

³¹ Nikojmotxtok yol tivi'. Utz jatu koj nimotx-itzojpi q'ul iyol, yit' k'ujleb'al koj k'u'l. Nikojtel b'oj taanima ti' imol. Ye' tootzaj kuyu'm. Jatu koj sitxum iatz imol.

³² Aatz q'u aanima tzi', jolol tootzaj kam u choob'al paav sataq' ku' u Tiohx ti'. Aya' u kamchil. Pek k'uxh tootzaj, ta'xh b'anel ni'an q'u kam ye'xtxoj. Utz aal kaana ichi'b' ti' ab'il ech ni'an siatz.

2

Vitx'olax inujul q'u aa paavtu u Tiohx

¹ Pek ab'i majte, ab'il axh natx'ol inujul aanima ti' kam ni'ane'. Ye'k kuyb'al eetz, ab'il chetz ko'xh axh. Tan oj va'l ayoltu paal aas niyolpu junun aanima, tu paav naaq'vu b'en iib'. Tan echat ko'n ab'anone' va't u aanima tzi'.

² Utz qootzajle aas tinujul chit itx'olax inujul ipaav q'u aanima si'an u Tiohx, q'u'l ech ni'an tzi'.

³ Ech tu paav naaq'vu b'en iib' ab'iste axh natx'ol inujul aanima. ;Ye' ko'xh iitz'a aas satx'ol eel vatz u choob'al paav va'l sataq' ku' u Tiohx! Tan echat ko'n na'ane'.

⁴ Utz a' neesa iq'ii u Tiohx aas na'an ech tzi'. Tan ye' ootzaj aas nojchit tiira txumul vatz u Tiohx. Ye' ootzaj aas atil ipaciensia. Ye' ootzaj aas b'a'nla

Tiohx utz, kuyul paav. Utz a' nich'ia u Tiohx tuch' vib'a'nil aas sak'axa ak'u'l ti' q'ul apaav.

⁵ Pek aatz axh tan, ta'xh txumel aaq'o. Ye'xhkam nak'axa q'ul apaav tuch' avaanima. Ech choob'al paav namol je' sai'. A' saku' vik'a'nal u Tiohx sai'. Tan tijikomol sitx'ol inujul q'u aanima u Tiohx.

⁶ A' sachoon junun q'u aanima ti' q'ul ib'anone'.

⁷ Sataq' u tiichajil tu b'enq'ii b'ensaj tu q'u'l nichok q'u techalla kam k'atz u Tiohx, q'u'l b'a'n talche' utz, a' nititz'a u atinchil xe' Tiohx b'enamen. Aya' q'u'l a' tii ni'an u b'a'nil.

⁸ Pek sataq' ku' vik'a'nal ti' q'u aanima q'u'l ye' niniman vinujul, q'u'l niqelone'. Utz a' ninima q'u kam q'u'l yit' ijikomal koj.

⁹ Tu mam k'axk'o, tu mam k'ayb'ichil satoksav q'u aanima q'u'l maalo ni'ane'. A' b'axa si'an te q'u Israeel, aya' vitenam; ech tek q'u griego, aya' q'u puera aanima.

¹⁰ Pek aatz q'u'l b'a'n ni'ane', satoksa iq'ii. Techal tatin si'ane'. Utz sataq' paas tu taanima, a' b'axa q'u Israeel, aya' vitenam; ech tek tu q'u griego, aya' q'u puera aanima.

¹¹ Tan ye'k tel aanima vatz u Tiohx.

¹² Samotxichoo vipaav kajay q'u aa paav k'uxh ye' tootzaj kam nital u o'tla mantaar. Satx'olax inujul tu u Tiohx, loq' yit' u o'tla mantaar koj satxakunsal ti'. Pek ab'iste u aanima va'l tootzaj kam nital u o'tla mantaar, a' satxakunsal u o'tla mantaar ti' itx'olax inujul q'ul ipaav.

¹³ Tan yit' a' koj b'a'n vatz u Tiohx u aanima va'l ab'in ko'xh tetz u o'tla mantaar. Pek a' sab'en b'a'n siatz va'l niniman.

14 Tan k'uxh paat ye' ab'imal tu q'u puera aanima ab'iste u b'a'n, u ye' b'a'n nital u o'tla mantaar, jolol tootzajle ab'iste u b'a'n, u ye' b'a'n. Tan ninach je'. Ech a' u mantaar siatz.

15 Nimna'l tu q'ul ib'anone' aas a' ninima u o'tla mantaar, aya'l kala tz'ib'amal oko'p tu taanima. Tan tinachb'al atilka aas b'a'n tzik oj yit' b'a'n koj va'l ni'ane'. U taanima niyaaon ti' oj ye'xtxoj va'l ni'ane'. Utz a' nialon te oj b'a'n va'l ni'ane'. Tipensaar nicheeka.

16 Ech satx'olax inujul q'u aanima tu u Tiohx ti' u Jesucristo tu ma'l u q'ii. Satx'olax inujul q'ul ipaav q'u'l k'uxh tu mujel ni'ane'. Ech si'an u Tiohx va'l nital u b'a'nla chusb'al nunpaxsa itziil tza'.

Yit' a' koj ib'o'q'ol u o'tla mantaar

17 Aatz ex, ex Israeel, ex vitenam u Tiohx aas netale'. A' etiiil u o'tla mantaar netale'. Utz ni'xhetoksa eq'ii ti' aas etootzaj u Tiohx.

18 Tek' etootzaj vitxumb'al u Tiohx aas netale'. Tan a' chusul etetz u o'tla mantaar ti' tootzajile' ab'iste q'u kam b'a'n.

19 Ex iq'on ib'ey q'u aanima netale' q'u'l tz'ejxinaj vatz Tiohx, echa' tzot tatine'. Utz ex txijtxun ib'ey q'u aanima q'u'l atil tu uken netal majte.

20 Ex chusul tetz q'u'l ye'k itxumb'al. Utz ex chusul tetz talaj nitxa'. Aye'n vixe'al q'u txumb'al tzexe' tuch' vinujul tan, etootzaj u o'tla mantaar aas netale'.

21 Utz a'tzii oj ex chusul. Pek ¿kantu' unchee', ye' nechus je' etib' ti' q'u kam b'a'n? Tan nepaxsa itziil aas yit' b'a'n koj su'uch elaq' utz, netelq'e'.

22 Netale' aas yit' b'a'n koj saeesalib' tu b'ey tuch' aanima yit' ik'u'lel koj. Utz aal ex nib'anon. Netale' aas tzu'kin q'u b'anich tioxh sevatz. Utz atil kam aas a' netaq' b'ens etiohx.*

23 Netoksa iq'ii u o'tla mantaar, pek negele' aas neteesa iq'ii u Tioxh tu veb'anone' tan, ye' nenima u o'tla mantaar.

24 Ech nitzojpu seti' u yol va'l tz'ib'amalka ech tza':

—Epaav ko'n ex Israeel aas nitel iq'ii u Tioxh xo'l q'u puera aanima.— Chia.†

25 Utz nojchit nival sete aas tiira b'a'n va'l neb'ane' nenima u o'tla mantaar, netzok'e'l b'iil echi'l. Pek ta'xhtzii aas senima kajay u o'tla mantaar. Pek oj ex qelol tetz u o'tla mantaar, k'uxh tzok'el el b'iil echi'l, ela ko'xh tuch' ye' tzok'el el atzi'.‡

26 Echat ko'xh q'u puera aanima. Oj niman tetz u o'tla mantaar, k'uxh ye' tzok'el el b'iil ichi'l, ela ko'xh tuch' tzok'el el b'iil ichi'l atzi'.

27 Utz k'uxh ye' tzok'el el b'iil ichi'l u aanima tzi', aal a' satx'olon enujul. Tan niman tetz u o'tla mantaar sevatz kajayil. Pek ex aa paav k'uxh tzok'el el b'iil echi'l. Tan k'uxh etootzaj nal u o'tla mantaar, negele'.

28 Tan yit' a' koj chit suula itenam Tioxh u aanima va'l tzok'el el b'iil ichi'l. Utz yit' a' koj u nojla techlal inimal Tioxh vitzok'ax el b'iil chi'l.

* 2:22 Choktaj Q'u B'a'nla Chaj Kam B'anel (Hechos) 19.37.

† 2:24 Choktaj u Isaias 52.5; u Ezequieel 36.20-21. ‡ 2:25 Aatz u yol “tzok'ax el b'iil chi'l” nital tza', aya' u “circuncisión” tu kastiya.

29 Pek a' nojla itenam Tiohx u aanima va'l ninima u Tiohx tuch' taanima. Tu taanima atik u echlal aas itenam Tiohx, ivatzil itzok'te'l b'iil ichi'l. Titxumb'al nik'uchva aas ninima q'u mantaar. Yit' tu koj vichi'l nik'uchva aas ninima va'l tz'ib'amal tu u o'tla mantaar. Aya' va'l yit' aanima koj sa'alón aas b'a'n, pek u Tiohx sa'alón aas b'a'n. §

3

1 Unchee' ¿kam techit b'anel tu q'u Israeel, vitenam u Tiohx? Utz ¿kam techit b'anel tu u aanima majte va'l tzok'e'l el b'iil ichi'l?

2 Sib' ko'xh b'anel taq'o, ti' jatvatzul ko'n kam. Tib'axa, a' taq'vu'l viyolb'al u Tiohx xe' vitenam o'tene tzi'.

3 Utz k'uxh ye' ninima u yolb'al Tiohx unjoloj xo'l vitenam, sa'tekojoya' itzojpit q'ul iyol u Tiohx ti' q'ul iqelb'alil.

4 Tan aatz u Tiohx, tiira vinujul nitale' k'uxh kajay aanima jolol txub'a'lom. Echa' u yol tz'ib'amal tza':

—Tiira axh vinujul vatz q'u aanima tu q'u'l naale'.
Utz k'uxh nikojitz'olax anujul,
b'a'n saelk'axh;
axh sab'anón kanaal.— Chia.*

5 Ech tiira nimna'l aas inujul ni'an u Tiohx k'uxh nitaq'u'l choob'al paav qi'. Tan yit' ijikomal koj nikub'ane'. Utz yit' ye'xtxoj koj u Tiohx.

§ 2:29 Choktaj u Jeremias 4.4. * 3:4 Choktaj u Salmos 51.4.

Sako'nkoxhtaq'an taq'tu'l choob'al paav qi'. Loq' untxumb'al ko'n va'l nivale' tza' in aanima.

⁶ Tan oj yit' a' vijikomal u Tiohx, kani'ch koj itx'olt inujul q'u aa paav q'u'l yit' ijikomal koj ni'ane'.

⁷ Utz kamal at sa'alon: —Tu vuntxub'a'le' nitok iq'ii u Tiohx. Ech ¿kam tek toke' sako'xhtaq'b'enins aa paav ti'?— Chaj.

⁸ Tan atil unjolol aanima niteesa unq'ii. Nitale' aas a' nunchus ma'l u txumb'al va'l nitale': —Ye'xhkantu' sakub'an u paav tan, su'ul vib'a'nil u Tiohx qi' taq'o.— Chi'in aas nitale'. Pek ab'itaj. Tan aatz q'u aanima ni'alon vi' ech tzi', ik'ulel saku' u choob'al paav ti'.

Kajay aanima aa paav vatz Tiohx

⁹ Aatz o', o' itenam u Tiohx, ¿tiira o' tzik b'a'n vatz Tiohx vatz tere'n q'u aanima kajayil? ¡Ye'ka! Tan vetqilla' aas ela ko'xh o' aa paav sukukajayil; k'uxh o' itenam u Tiohx, k'uxh yit' a' koj.

¹⁰ Tan nital u Yolb'al Tiohx tz'ib'amalka ech tza':

—Ye'k ma'j aanima ijikomal ni'ane'.

Ye'xhab'il ma'j.

¹¹ Ye'xhab'il ko'xh ma'j nipaal itxumb'al tu viy-
olb'al u Tiohx.

Ye'xhab'il nichokon.

¹² Kajay q'u aanima ye'xtxoj q'ul ib'ey txayel;
ma'l motx itz'ejxixsat tib'.

Ye'k ma'j aanima b'a'n ni'an vatz Tiohx,
ye'xhab'il ma'j.

¹³ Tan paat tzu'kin q'u kam nije'ul titzi'.

Ech q'ul itut ma'j julil kamchil
aas vitzu'l ije'ul u kamnaj tuul.

A' chit ni'an txub'a'l tuch' q'u taq'.

Utz yansa'm ni'an tuch'.

Echa' ichii tx'i'la txokop atil tu q'u xaj itzi'.

¹⁴ Ta'xh atil titzi' u tz'ejo yol ti' aanima utz,
u k'ayb'ixsa'm.

¹⁵ Oora ko'xh niyatz'one',
tii koj siatz.

¹⁶ Yuch'u'm utz,
sotza'm atil tu q'ul ipaaleb'al.

¹⁷ Ye' motx tootzaj kani'ch ichoktu u paas.

¹⁸ Jatu koj satoksa tetz u xo'va Tioxh.— Chia.†

¹⁹ Pek qootzajle aas kajay q'u mantaar atil tu u o'tla mantaar, tetz q'u aanima q'u'l nitoksa tib' sijaq'. Ech kajay aanima ye'xhkam ma'j satale'. Pek aal sinach je' tib' aas aa paav. Tan kajay aanima satx'olp inujul tu u Tioxh.

²⁰ Tan sa'kojb'ens b'a'n q'u aanima vatz u Tioxh ti' ko'xh inimal u o'tla mantaar. Pek a' itxa'k u o'tla mantaar sik'uch qe aas ab'iste q'u kam paav.

Vik'uje' k'u'l ti' u Tioxhsachitpun q'u aa paav

²¹ Pek aatz cheel, vetik'uchlu vijikomil u Tioxh. Xamtel ti' u o'tla mantaar vetik'ucha. Techlal aas nojchit inujul. Utz alelnalchitka qe tu u o'tla mantaar tuch' q'u alol tetz u yolb'al Tioxh aas sa'chitik'uch vijikomil.

²² Vetik'uchlu tib' vijikomil u Tioxh sek'atza tiq'aq'al vik'uje' ek'u'l ti' u Jesucristo. Utz echat ko'xh si'an k'atz tere'n q'u aanima majte q'u'l saniman k'uxh puera. Yit' at koj jalb'alib' siatz.

²³ Tan kajay aanima paavinnaj utz, xaannaj el k'atz vitechalil u Tioxh.

† **3:18** Choktaj u Salmos 14.1-3; 53.1-3; 5.9; u Isaias 59.7-8.

24 Pek oya ko'n taq'ax b'ens b'a'n si'an u Tiohx tu vib'a'nil, tiq'aq'al u Cristo Jesusus. Tan a' satoon tu u paav.

25 Tan itxumb'al u Tiohx i'ana aas ul kamoj u Jesusus qi' ti' ichool q'u kupaav. Ech ti' vikajal va'l eli, sakuk'ul u kuyb'al. Tan sib' ipaciensia u Tiohx. Ech vik'uchtu vijikomil u Tiohx tzi' aas vetikuy kajay q'u kupaav b'anelka ma'x tiempo. Ta'xhtzii sak'uje' ik'u'l u aanima ti' u Jesusus.

26 Ni'an u Tiohx ech tzi' tan, nojchit jikom. Utz a' isa' ik'uchax vijikomil qe tu u tiempo cheel. Tan nitaq' b'ens b'a'n q'u aanima q'u'l nik'uje' ik'u'l ti' u Jesusus.

27 Ech ye'k si'ane' satoksa je' iq'ii u aanima ti' inimal u o'tla mantaar. Ye'k saje' ivatz ti'. Tan yit' tiq'aq'al koj inimat u o'tla mantaar vetkuyli. Pek tiq'aq'al ik'uje' ik'u'l u aanima ti' u Jesusus nib'ens b'a'n vatz u Tiohx.

28 Ech nikutxakb'a' talaxe' aas a' nib'ens b'a'n vatz Tiohx q'u aanima q'u'l nik'uje' ik'u'l ti' u Jesusus. Yit' ti' koj ib'anle' kam nital u o'tla mantaar.

29 Utz aatz u Tiohx, yit' iTiohx ko'nkoxh q'u Israeel sijunal, pek iTiohx q'u puera aanima majte.

30 Tan ma'l ko'n vitxumb'al u Tiohx nitoksa ti' taq'ax b'en b'a'n u aanima. Sataq' b'ens b'a'n oj sak'uje' ik'u'l ti' u Jesusus; k'uxh tzok'el el b'iil ichi'l utz, k'uxh ye' tzok'el el ichi'l.

31 Loq' a' tekoj nikuk'one'lo'p u o'tla mantaar echil tzi'. Pek aal nikuk'ujb'a' vitxakune' aas nik'uje' kuk'u'l ti' u Jesusus.

4

Vik'uje' ik'u'l u Abrahaamti' u Tiohx

¹ Pek ¿kam ech ib'ens b'a'n u kuk'uy kumam Abrahaam? ¿Kam saqal ti'?

² Tan oj ti' q'ul ib'a'n'il u Abrahaam aq'axku b'en b'a'n tu u Tiohx, sa'chitveeti atzi', satoksa je' iq'ii. jLoq' yit' vatz Tiohx koj sit'anb'a'v tib'!

³ Tan nital u Yolb'al Tiohx ech tza':

—K'uje' ko'n ik'u'l u Abrahaam ti' u Tiohx.

Echixe'at aq'ax b'ens b'a'n tu u Tiohx.— Chia.*

⁴⁻⁵ Utz oya ko'n ni'an u Tiohx u taq'tu b'ens b'a'n u aanima. Yit' chooel koj. Pek ti' ko'n ik'uje' ik'u'l u aa paav, u Tiohx va'l niaq'on b'ens b'a'n. Nikuyaxe', k'uxh ye'xhkam ma'j ni'an ti' u b'a'n'il vetik'ulla'. Tan yit' ti' koj q'u b'a'n'il ni'an u aanima aas nitaq'ax b'ens b'a'n tu u Tiohx. Yit' ija'mel koj ti' vib'anone'. Ech koj b'anel taq'o u aq'onom aas nichool ti' u taq'on. Tan yit' oya koj u puaj nik'ule', pek ija'mel ti' u taq'on veti'ana.

⁶ Utz yolon u Daviid ti' u b'a'n'il majte tzi' va'l nik'ul u aanima oj nik'uje' ik'u'l ti' Tiohx. Tan nitaq'ax b'ens b'a'n, k'uxh ye'xhkam ma'j ni'an ti'.

⁷ Tal ech tza':

—Chi'b'eb'al tetz q'u aanima

q'u'l nikuylu q'ul ipaav tu u Tiohx.

Utz nipaasal b'en q'ul ipaav ech tzi'.

⁸ Chi'b'eb'al tetz u aanima

va'l yit' aa paav tere'n koj vatz u Tiohx.— Chia.†

⁹ Loq' ¿ab'il etz u mam b'a'n'il tzi'? ¿Tetz ko'n tzik q'u aanima q'u'l tzok'el el b'iil ichi'l, oj tetz q'u'l

* **4:3** Choktaj u Geenesis 15.6. † **4:8** Choktaj u Salmos 32.1-2.

ye' tzok'el el ichi'l majte? Tan niqale' aas ti' ko'n vik'uje' ik'u'l u Abrahaam ti' u Tiohx, aq'ax b'ens b'a'n.

¹⁰ Utz ¿kam b'anich tu u Abrahaam tu u tiempo tzi' aas taq'ax b'ens b'a'n tu u Tiohx? ¿Tzok'ich tzik el b'iil ichi'l, oj ye' tzok'ich el? Ye'ich tzok'el el ichi'l.

¹¹ Xamtel tzok'ax techit el b'iil ichi'l. Loq' techlal texhtu' aas ma't taqa'x b'ens b'a'n tu u Tiohx. Ech a' va'l tata tatin vatz q'u niman tetz u Tiohx k'uxh ye' tzok'el el ichi'l. Ech nitaq'ax b'ens b'a'n kajay q'u niman tetz u Tiohx ti' vik'uje' ik'u'l ti' u Tiohx ulyu ko'xh tza' tuul.

¹² Utz echa' tata tatin u Abrahaam vatz q'u aanima q'u'l k'uxh tzok'el el b'iil ichi'l majte. Ta'xhtzii oj a' ne'ntiq'o kamech vik'uje' ik'u'l u Abrahaam i'an ti' u Tiohx aas ye'sajich itzok'ax el ichi'l; yit' ti' ko'n koj q'u'l tzok'ax el b'iil ichi'l.

Viq'aq'al u k'uje'ich k'u'lti' u Tiohx

¹³ Tan aatz u Tiohx, tal tu u Abrahaam aas sataq' u vatz amlika tx'ava' tu q'ul itu'xh ixalam. Loq' ti' koj aas ma'tich inimat u o'tla mantaar u Abrahaam; pek ti' ko'xh vijikomal, ti' vik'uje' ik'u'l aas nojchit satiq'o tib' q'u kam q'u'l tala'tzi'i u Tiohx tzi'.

¹⁴ Tan oj ti' inimal u o'tla mantaar sak'ulchik va'l tala'tzi'i u Tiohx, ye'k itxa'k sak'uje' ik'u'l q'u aanima ti' vib'a'n timer u Tiohx atzi'. Utz ye'k satzoypu va'l tala'tzi'i u Tiohx tu u Abrahaam atzi'.

¹⁵ Tan aatz viqelax u o'tla mantaar, nitulsa ik'a'n timer u Tiohx. Pek oj ye'k u o'tla mantaar, ¿kan chaj tek va'l saqelaxi?

¹⁶ Echixe'at sakuylu u aanima ti' vik'uje' ik'u'l ti' u Tiohx. Ech nimna'l aas oya. Utz txaklel viyol u Tiohx va'l tal tu u Abrahaam ti' q'ul itu'xh ixalam. Aya' q'u'l tzok'el el b'il ichi'l echa' va'l nital u o'tla mantaar tuch' q'u'l ech ik'uje' ik'u'l ti' Tiohx va'l i'an u Abrahaam. Tan aatz u Abrahaam, echa' kutat tatin ti' vik'uje' kuk'u'l.

¹⁷ Tan ti' niyolonku u yol va'l tz'ib'amalka ech tza':

—Vetvoksalaxhs itat sib'al tenam.— Chia.‡

Ech, a' u Tiohx va'l k'uje' ik'ul u Abrahaam ti' tzi'. U Tiohx va'l niq'aavtitz'pixsa kamnaj. Utz atil tek q'u kam siatz, k'uxh ye'saj qilta'.

¹⁸ Utz inima u Abrahaam kam va'l tal u Tiohx te, k'uxh tiira ye'kanich remeero tilone'. Ech ti' ko'n vinimata' b'ens ik'uy imam sib'al tenam kam chit echa' va'l tal u Tiohx te: —Echil q'ul atu'xh axalam savaq'e' tza'.— Texh te'le'.§

¹⁹ Tan tiira k'ujlich ik'u'l u Abrahaam ti' u Tiohx. Paat ye't qeoni k'uxh tiira q'esich teku'en. 100 texh iya'b' utz, k'uxh tootzajich tuch' u Sara aas yameero texh sakami. Tan jolol q'esich teku'en. Utz k'uxh tootzajle aas ye' nichveet tiltu titz'in u Sara.

²⁰ Loq' ye't ka'tziiun u Abrahaam ti' u kam tala'tzi'i u Tiohx te; pek aal maas tiq'o iyak'il tu vik'uje' ik'u'l ti' u Tiohx. Utz toksa iq'ii Tiohx.

²¹ Tan tiira nichinima aas mam Tiohx u Tiohx utz, si'an q'u kam q'u'l ma'tich talta' aas si'ane'.

‡ 4:17 Choktaj u Geenesis 17.5. § 4:18 Choktaj u Geenesis 15.5.

²² Ech ti' ko'n viminal u Tiohx i'an u Abrahaam, b'ens b'a'n tu u Tiohx.

²³ Utz ti' ko'nkoxh u Abrahaam tz'ib'alikka u kam tzi' aas b'ens b'a'n tu u Tiohx.

²⁴ Pek qi' majte, ab'iste o' nikunima u Tiohx va'l q'aav itz'pixsan u kuB'aal Jesuus.

²⁵ Aya' va'l ti' ko'n q'u kuqelb'alil yatz'axka. Pek q'aav itz'pixsal ti' qaq'ax b'ens b'a'n vatz u Tiohx.

5

U kuyb'al tiq'aq'al u k'uje'ich k'u'l ti' u Tiohx

¹ Ech aatz cheel b'enyoy' b'a'n ti' vik'uje' kuk'u'l ti' u Tiohx utz, b'a'n tek o' tuch' u Tiohx tiq'aq'al u kuB'aal Jesucristo.

² Tan ti' ko'n u Jesucristo k'uxh vetetzano' ti' vib'a'n'il u Tiohx, va'l tii txaklelo' tuul cheel, ti' ko'n vik'uje' kuk'u'l ti'. Utz kaana kutxuq'txune' tan, nikuch'ia u tuleb'al u Tiohx tu vitechalil.

³ Utz ta'n ko'n koj nitxuq'txunk'o' ti' u kam tzi', pek nikutxuq'txun majte k'uxh nikupaal tu mamaj tza'l. Tan qootzajle aas kuyak'il k'atz Tiohx nicheesa q'u tza'l ech sakuq'i' tere'n.

⁴ Ech k'uxh saul tere'n tza'l, sa'kojqeono' te. Aal kuyak'il nicheesa ti' ich'ial u tuleb'al u Tiohx.

⁵ Utz ye'k ko'nkoxh tokeb'al nikuch'ia u Tiohx. Tan oj ye'k tokeb'al, sotznaj kuk'u'l atzi'. Pek nikuch'ia tan, tz'ejel tek qaanima ti' u Tiohx tiq'aq'al u Tiohxla Espiiritu va'l aq'el qe, echa' ipeq'ax ku' a' qi'.

⁶ Tan ul kamoj u Jesuus qi' ti' kuchitpu tu q'u kupaav. A' i'anvu tu u tiempo va'l ye'k sa'ole'o', kam koj sakutx'ol kujunal ti' kuchitpu tu u paav.

⁷ Utz ab'il ko'nkoxh sab'anon aas sataq' tib' tu kamchil sivatzil ma'j b'a'nla aanima. Pek loq' kamal atil chit va'j siq'i' sakam ti' ma'j tiira b'a'n.

⁸ Pek ech koj u Jesusu tan, ul kamoj qi' k'uxh anko'xh o'ich aa paav. A' nik'uchvu u Tiohx qe tzi' aas nojchit tii qi'.

⁹ jEch oj chixh cheel ye' sateesa'o' vatz u mam ik'a'nal, aya' u choob'al paav utz, aal b'ennajtek'o' b'a'n siatz ti' vikameb'al u Jesusu!

¹⁰ Tan k'uxh o'ich ikoontra u Tiohx, ok kub'an tuch' ti' vikameb'al viK'aol. Ech ti' ku'en, b'a'n tek o' vatz u Tiohx, ech jyetz ko'xh sikolo' tan, taq' u vatz iq'ii isaj qi'!

¹¹ Yit' ta'n koj, pek techal kutxuq'txun ti' u Tiohx tan, tiq'aaq'al ko'n u Jesucristo b'a'n tek o' tuch' u Tiohx.

U chusb'al ti' u Adaantuch' ti' u Cristo

¹² Ma'l ko'n vinaj oksan u paav tu u vatz amlika tx'ava' tza'. Utz ti' u tok u paav, ok u kamchil. Ech kajay aanima aa paav taq'o utz, kamnaj tatin vatz Tiohx majte.

¹³ Ech atich tek paav tu u vatz amlika tx'ava' tza' aas ye'sajich taq'ax u o'tla mantaar. Loq' ye' ootzajimal ab'iste q'u kam paav, untz'oj ye'k mantaar.

¹⁴ Pek k'uxh echi, ul u kamchil ti' q'u aanima kajayil. A' xe'tik tikuenta u Adaan utz, ul ko'xh tikuenta u Moisees. Ul u kamchil ti' q'u aanima k'uxh ye'xhkam nichiqel u Tiohx echa' i'an u Adaan. Pek potzon kajay q'u aanima ti' vipaav u Adaan. Loq' atil toke'. Atil ma'l nik'am ti'. A' nik'am ti' aas sa'nalchit'ul va't u Vinaj. Utz saetzan uchchil ti' vib'a'nil.

15 Loq' jalel tib' va'l kani'ch tok u paav oki, tuch' u tul u oya nitaq' u Tiohx. Tan ma'l ko'n vinaj paavin b'axa, aya' u Adaan. Utz kajay aanima ijlen u paav. Ech ul u kamchil vatz tioxh ti' sib'al taq'o. Loq' aal maas techal u b'a'nil sik'ul q'u aanima, aya' u oya va'l taq' u Tiohx. Tan tetz sib'al aanima majte. Loq' tiq'aq'al u vinaj Jesucristo va'l ta'xh ma'l.

16 Utz yit' ela koj u tok u paav tuch' u toya u Tiohx. Tan ma'l ko'n u paav i'an ma'l vinaj, ech aq'ax b'ens aa paav q'u aanima vatz u Tiohx. Yakich alaxoj iku' u choob'al paav ti' kajayil. Pek ech koj u b'a'nil, u toya u Tiohx tan, a' nitaq' b'ens b'a'n u aanima vatz Tiohx, nikuye' k'uxh sib'al paav b'anel taq'o.

17 Tan oj tiira vetpaal tetz u kamchil ti' vipaav ma'l ko'xh vinaj, a' chixh ye' sa'atin itiichajil tu b'eng'ii b'ensaj q'u aanima tiq'aq'al u vinaj Jesucristo. Aya' q'u'l nik'ulun u mam ib'a'nil u Tiohx ti' taq'tub'eno' b'a'n siatz.

18 Ech kam echa' talax iku' u choob'al paav ti' kajay aanima tu vipaav ma'l vinaj, echat ko'xh tul u b'a'nil majte. Ti' ko'n vijikomil u vinaj Jesusu nib'ens b'a'n q'u aanima. Ech tetz tiichajil tu b'eng'ii b'ensaj.

19 Utz ti' vigelb'alil ma'l u vinaj b'enku aa paav q'u aanima. Echat ko'xh ti' viminal u vinaj Jesusu majte, sib'al aanima vetaq'ax b'ens b'a'n.

20 K'uxh oksal u o'tla mantaar tan, a' itxa'k sik'uch tu q'u aanima aas nojchit sib'al paav ni'ane'. Pek k'uxh sib'al paav i'an q'u aanima, aal ko'n paj ak'b'u vib'a'nil u Tiohx.

21 Ech k'uxh tiira atich ok q'u aanima jaq' u tz'ejb'al yol tetz u kamchil vatz Tiohx b'anel, echat si'an vib'a'n'il u Tiohx majte; sa'xhtiq'o iyak'il ti' vi-jikomal. Aya' va'l nitaq' tiichajil tu b'enq'ii b'ensaj tiq'aq'al u Jesucristo, u kuB'aal.

6

U kamchil el vatz u paav

1 Pek ¿kam sakub'ane'? ¿Ta'n chixh b'anel sakub'an u paav, ech sa'ak'b'u vikuyun u Tiohx?

2 ¡Ye'xh b'oj si'ane'! Tan ab'iste o' chitpi'o' tu u paav, ela tuch' kamchil va'l vetkub'anle'l siatz. Ech kam tek toke' sa'tere'nkub'ane'.

3 Tan qootzajle aas ab'iste o' b'anel kuvautiismo tib'ii u Cristo Jesusu, ela kamy'o' tuch' vatz u paav.

4 Tan aatz u kub'antu kuvautiismo, a' nik'am ti' aas vetkamo'. Ela vetmujaxo' tuch' u Jesusu tu jul. Vetya'o' ti' ib'anax u paav. Utz a' nik'am ti' majte aas vetq'aavitz'p'o'. Ech kuk'uche' aas paarten tek u kutxumb'al. Ela tek o' tuch' u Jesusu va'l q'aav itz'pixsal tu vitechalil u kuTat xo'l q'u kamnaj.

5 Ech, oj kamy'o' echa' va'l i'an u Jesusu, saq'aavitz'p'o' majte echa' va'l i'ana.

6 Qootzajlu tekuneniyolonka, aas ya'y kub'antu q'u ye'xtxojla chaj kam nichkub'ane'. Ela tuch' kamy'o' vatz kurus. A' toke' aas yit' aye'n tere'n koj o' tikuenta u paav.

7 Tan aatz u aanima va'l ninima aas kamnaj u o'tla txumb'al siatz va'l iq'omich taq'o, nitaq'ax b'ens b'a'n.

8 Ech oj kamyu tek u kuye'xtxojla txumb'al ti' inimal u Cristo, kunimataj aas sa'atin kutiichajil k'atza majte.

⁹ Tan q'aav itz'pinaj tek u Jesusus. Utz qootzajle aas sa'tere'nkojkami. Tech tere'n koj u kamchil ti'.

¹⁰ Ta'n kamchil el i'an u Cristo vatz u paav aas kami. Ye'kan tokeb'al u paav ti'. Utz aatz cheel, itz'lel k'atz u Tiohx b'enamen.

¹¹ Echat seb'an majte. B'antaj aas aya'l kala kamye'lex vatz u paav. Ech tiira itz'lelex k'atz u Tiohx tiq'aq'al u kuB'aal Cristo Jesusus.

¹² Utz ye' ko'xh etaq' tzii aas sa'tere'npaal tetz u paav tu vechi'l. Ye' etaq' tzii sisub'ex u tacha'v vechi'l ti' ib'anax u paav.

¹³ Ye' etaq' q'ul echi'l satxakun ti' ib'anax u ye'xtxoj. Pek a' setaq'v etib' tu u Tiohx. Tan jalpinaj tek q'ul etxumb'al. A' tek itz'lelk'ex ti' ib'anax q'u kam b'a'n xo'l q'u aa paav. Ech aq'taj vechi'l tu u Tiohx satxakun ti' ib'anax q'u kam jikom.

¹⁴ Ech ye'kan sisub'ex u paav tan, aye'n tere'n koj ex tikuenta u o'tla mantaar. Pek aye'ntek'ex tu vib'a'nil u Tiohx.

U okchil jaq' imantaar u Tiohx

¹⁵ Loq' k'uxh ye'kan o' tikuenta u o'tla mantaar, ye'k si'ane' sa'tere'nko'xhpaavino'. Ta'n ko'n chixh saqalva aas aye'ntek'o' tikuenta vikuyun u Tiohx, sa'tere'npaavino'. Ye'xhkani'ch.

¹⁶ Tan echa' u aanima va'l nik'ayi tib' tu aq'on xe' ma'l b'aal aq'on.* Ta'n nitok tikuenta. A' texh ninima. Echat ex majte. Ta'n netok tikuenta ab'il nenima, oj u paav, va'l kamchil niya'eb'e; oj u Tiohx va'l salochonex ti' eb'ens jikom.

* **6:16** Aatz u yol “aanima va'l nik'ayi tib' tu aq'on”, aya' u yol “esclavo” tu kastiya. Choktaj U Xhan 8.31-36; Ka'b' U' Itz'ib'a U Lu' 2.19.

17 Pek ta'ntiohx tu u Tiohx tan, k'uxh atich'ex tikuenta u paav veti'anka, tuch' chit etanima enima u chusb'al va'l k'ulel tek setaq'o cheel.

18 Ech elnajtek'ex jaq' u paav. Utz a' texh atilk'ok'ex ti' ib'anax vijikomal.

19 Aatz q'u kam nival sete tza', vatzsaj yolil xo'l aanima. Ech sapaal etxumb'al tuul. Kam echa' etaq'tu vechi'l ti' ib'anax u paav veti'anka, echat chit seb'an cheel ti' etaq't etib' ti' ib'anax q'u kam jikom utz, ti' exaane'l k'atz paav.

20 Tan aatz atich'ex tikuenta u paav, ye'kich etokeb'al ti' q'u kam jikom. Tan echa' k'ayimal etatin tu aq'on taq'o.

21 Utz ¿kam nicheb'an kanaal ti' q'u kam nicheb'ane'? Tan kamchil ko'n vatz Tiohx viya'eb'al. Aya' q'u kam q'u'l nitekech'ixvu ti' cheel.

22 Pek aatz cheel, elnaj tek ex jaq' u paav utz, okyex ti' inimal u Tiohx. A' ekanaal aas xaanna-jtek'elex k'atz u paav. Utz a' iya'eb'al u tiichajil tu b'enq'ii b'ensaj.

23 Tan aatz u choob'al tetz u paav, aya' u kamchil vatz Tiohx. Pek aatz u oya nitaq' u Tiohx ti' inimal u kuB'aal Cristo Jesusu, aya' u tiichajil tu b'enq'ii b'ensaj.

7

U tel q'u niman tetz u Jesusu jaq' u o'tla mantaar

1 Hermanos, tek' etootzajle aas ta'xh txayel q'u aanima ti' inimal q'u mantaar tuul itz'lele. Utz tootzaj u kam q'u aanima tzi' q'u'l tootzajle u o'tla mantaar.

² Echa' ma'l tzumlich ixoj, ato'k jaq' u mantaar tetz tzumb'a'a tuch' vivinaj tuul itz'lele. Pek oj sakam vivinaj, elyu jaq' u mantaar va'l nichtxayon tuch' vivinaj.

³ Tan oj sik'ul tib' u ixoj tuch' va't vinaj tuul itz'lel vivinaj, vetteesal tib' tu b'ey tuch' va't vinaj atzi'. Tan yit' ik'ulel koj. Pek oj sakam vivinaj, nitel u ixoj jaq' u mantaar va'l nichtxayon tuch' u q'etz ivinaj. Ech saveeti sik'ul tib' tuch' va't vinaj utz, yit' eesaib' tu b'ey koj ni'an tuch' u vinaj tzi'.

⁴ Echat ex majte hermanos. Paat elnajtek'ex jaq' u o'tla mantaar ti' enimat vikam u Cristo. Tan kamnajtek'elex vatz u paav. Ex tek tetz u Cristo, va'l q'aav itz'pinaj tika'paj. Ech k'uchtaj tu veb'anone' aas q'anb'inajex k'atz u Tiohx.

⁵ Tan aatz atich'ex ti' inimal u o'tla mantaar, kaana achva paav atich sek'atza taq'o. Ech a' chit nicheb'an va'l tu kamchil nitiq'ovb'enex.

⁶ Pek aatz cheel, elyex jaq' u o'tla mantaar va'l atichk'ex. Ela tuch' kamyex siatz. Ech a' tek netiq'o u ak' txumb'al tetz u Tioxhla Espiiritu. Yit' a' tere'n koj u o'tla mantaar tz'ib'amal.

U tatin u paav sukuk'atza

⁷ Loq' yit' a' koj tek niqal majte aas paav u o'tla mantaar. Pek a' niqale' aas tiq'aq'al u o'tla mantaar vetqootzaji kam u paav. Ye' qootzaj koj atzi' oj paav va'l aas saqachva ok tetz aanima aas ye' koj nital u o'tla mantaar: —Yaachva ok tetz aanima.— Chia.

⁸ Pek k'uxh ech nital u o'tla mantaar, aal vet-tiq'o iyak'il u achva paav sunk'atza. Kam texh ye'xtxojla kam nivachva taq'o. Utz ye'k koj u o'tla mantaar, ye' ootzajimal koj ab'iste q'u kam paav.

⁹ Tan aatz ye'ich vootzaj u mantaar, b'a'n ko'xh in; ye'k unpaav nichunnache'. Pek aatz vootzajit u o'tla mantaar, vootzaji aas kamnajin vatz Tiohx ti' q'u paav nunb'ane'.

¹⁰ Kamal aal a' si'chtal ve nichvale' aas itz'lelin vatz Tiohx. Pek aal a' pe'k sik'uch ve aas in aa paav; kamnajin vatz Tiohx.

¹¹ Ech vetiyatz'in u paav niyolonka. A' vettx-akun u o'tla mantaar ti' vootzajita' aas kamnajin vatz Tiohx.

¹² Ech toke' aas tiira b'a'n u o'tla mantaar, jikom. Utz inujul nitale'. Yit' paav koj.

¹³ Loq' yit' a' koj vetyatz'onin u b'a'n va'l nital u o'tla mantaar. Pek aatz u paav, nik'am ti' u o'tla mantaar ti' ixaansat'elin k'atz Tiohx. Ech kamn-ajin vatz u Tiohx taq'o. Tan a' isa' aas b'enamen in aa paav.

¹⁴ Qootzajle aas lochol qetz u o'tla mantaar k'atz Tiohx. Pek in va'l b'ennajin ti' ib'anax u tacha'v vunchi'l; k'ayimal vib' tu u paav.

¹⁵ Ye' tek nipaal untxumb'al tu q'u kam nunb'ane'. Tan yit' a' koj nunb'an q'u kam b'a'n. Pek aal a' nunb'an q'u kam q'u'l ye'xtxoj, k'uxh yu'nsa' sunb'ane'.

¹⁶ Utz oj a' nunb'an u kam va'l yu'nsa' sunb'ane', a' techlal atzi' aas b'a'n u o'tla mantaar.

¹⁷ Ech yit' in koj chit tuch' untxumb'al nunb'an q'u kam ye'xtxoj, pek a' nipaal tetz u paav sunk'atza.

¹⁸ Tan ni'xhunnache' aas ke'ch koj u b'a'n nil sunk'atza tu vunchi'l. Tan k'uxh ni'xhvachva ib'anax q'u kam b'a'n vatz Tiohx, ye' nivole' ti' ib'anaxe'.

19 Yit' a' koj nunb'an q'u kam b'a'n q'u'l nivachva ib'anaxe'. Pek a' nunb'an q'u kam q'u'l ye'xtxoj k'uxh yu'nsa'.

20 Ech oj a' nunb'an q'u kam q'u'l yu'nsa' ib'anaxe', unchee' yit' in koj nib'anon atzi', pek u paav va'l atil sunk'atza.

21-22 Ma'xh tek villa' aas k'uxh ni'xhvachva ib'anax q'u kam b'a'n, k'uxh a' chit unsa' tu u vaanima inimal u mantaar tetz u Tioxh, aal ta'n paj nunb'an q'u kam ye'xtxoj.

23 Pek atil va't u yak'il sunk'atza tunchi'l aas ni-paal tetz vatz q'u b'a'nil nivitz'a. A' va'l txayonnaj vetz. Utz nitig'ob'enin ti' ib'anax u paav.

24 ¡Ech txumb'al unvatz! tan, ¿ab'il va't saeesanin tu u achva paav sunk'atza tza', va'l tu kamchil nitig'ovb'enin?

25 Ta'xh u Tioxh salochonin. ¡Echixe'at ni-vaq' ta'ntioxh te ti' u kuB'aal Jesucristo! Ech a' nunnima u Tioxh tuch' vunpensaar, k'uxh aatz vunchi'l, paav isa'.

8

U tatin u Tioxhla Espiiritu k'atz q'u nojla ik'aol ime'al Tioxh

1 Unchee' aatz cheel, ye'kan sa'alax iku' u choob'al paav ti' q'u aanima q'u'l okyu ti' u Cristo Jesusus. Aya' q'u'l ye'xhkam ni'an q'u tacha'v u chi'l. Pek a' ni'an q'u kam isa' u Tioxhla Espiiritu.

2 Tan aatz u Tioxhla Espiiritu va'l niaq'on u tiichajil k'atz u Jesucristo, a' vetchitpuno' vatz u paav utz, vatz u kamchil tu choob'al paav.

3 Tan ye'k iyak'il u o'tla mantaar ti' kuchitpu vatz u paav tu u kuchi'l, pek u Tioxh vetchitpuno'.

Tan vetichaju'l viK'aol. Vettaq' b'ens aanima echa' aa paav utz, vet'ulkamoj tuch' vichi'l ti' u paav. Ech a' vet'ole' ti' teesal viyak'il u paav tu u kuchi'l.

⁴ Ech vet'uli'an qi' tan, a' isa' sitzojpi va'l nijaj u o'tla mantaar qe. Ech ye'kan sakub'an q'u paav nital u kuchi'l, pek a' sakub'an q'u kam isa' u Tioxhla Espiiritu.

⁵ Tan aatz q'u aanima q'u'l b'anol tetz tacha'v vichi'l, ta'xh nititz'a ib'anax b'enamen q'u tacha'v. Pek aatz q'u'l atil k'atz u Tioxhla Espiiritu, a' ni'an q'u kam q'u'l isa' u Tioxhla Espiiritu.

⁶ Ech oj txoxelo' ti' ib'anax q'u kam q'u'l isa' u Tioxhla Espiiritu, a' kukanaal u tiichajil tu b'enq'ii b'ensaj utz, tuch' u paas. Pek oj a' txoxelo' ti' ib'anax q'u kam isa' u kuchi'l, a' iya'eb'al u kam-chil vatz Tioxh.

⁷ Tan aatz q'u tacha'v u chi'l, koontraib' tuch' Tioxh. Tan nikojinima viyolb'al u Tioxh. Utz sa'kojole'i sinima majte.

⁸ Echixe'at niqale' aas sa'kojixuq'txunsa Tioxh u aanima va'l a' ni'ane' kam isa' vichi'l.

⁹ Pek aatz ex, yit' a' tere'n koj atilk'ok'ex ti' ib'anax u tacha'v q'u'l echi'l. Pek a' tek neb'an q'u kam isa' u Tioxhla Espiiritu. Ta'xhtzii oj nojchit atil u Tioxhla Espiiritu sek'atza. Tan ab'il va'l ye'k viTioxhla Espiiritu u Cristo k'atza, yit' tetz koj u Tioxh atzi'.

¹⁰ Tan oj atil u Cristo sek'atza, tiira elnajtek'ex vatz u paav atzi'. Nojchit echa' kamnajtek'elex siatz. Pek itz'lel tek vetaanxelal vatz Tioxh tan, aq'axyub'enex b'a'n siatz.

¹¹ Tan tiq'aq'al u Tioxhla Espiiritu tetz u Tioxh, q'aav itz'pu u Jesus xo'l q'u kamnaj. Utz anko'xh

u Tioxhla Espiiritu tzi', sa'aq'on itiichajil vechi'l tu b'enq'ii b'ensaj majte.

¹²⁻¹³ Echixe'at nival sete hermanos, ech kala ma'l kutx'oj atil xe' u Tioxh. Ech kub'antaj q'u kam isa' u Tioxhla Espiiritu. Yit' a' koj sakub'an q'u kam isa' u chi'l va'l yatz'elo' ni'an vatz Tioxh. Kusotsataj q'u tacha'v u chi'l ti' inimal u Tioxhla Espiiritu tan, a' iq'aq'al u tiichajil tu b'enq'ii b'ensaj xe' Tioxh.

¹⁴ Tan a' ik'aol ime'al Tioxh q'u aanima q'u'l ninima kam nital u Tioxhla Espiiritu te.

¹⁵ Tan aatz u Tioxhla Espiiritu va'l vetek'ula, va'l vetaq'onb'enex sik'aol ime'al Tioxh, yit' a' koj nitoksavex jaq' u o'tla mantaar, aas ta'xh b'anel xo'val etatin taq'o. Pek ye'k exo'val setale': — jKuTat!— Chajex tu u Tioxh.

¹⁶ Tan u Tioxhla Espiiritu atko'xh ninachpixsan tu u qaanelal aas nojchit o' ik'aol ime'al Tioxh.

¹⁷ Ech ela tek saetzano' tuch' u Cristo ti' q'u kam xe' Tioxh. Tan b'ennajtek'o' sik'aol Tioxh. Ta'xhtzii oj nikuq'i' q'u tza'l echa' q'u'l paalku u Jesusu. Ech so'ok'o' k'atza tu vitechalil tu Amlika.

¹⁸ Ech nival sete, aas ye' ko'xh qeonex tu q'u tza'l nipaalk'o' tu u tiempo tza'. Tan pitz'kin ku'en atzi'. Pek a' tiira techal u mam b'a'nil sataq'vo' u Tioxh toj i'ane'.

¹⁹ Tan aal antu kajay q'u kam q'u'l icheesa u Tioxh tu u vatz amlika tx'ava' tza' nich'iane', va'l ich'iata' aas sik'uch q'u'l ik'aol ime'al u Tioxh aas jalpixsomal tek tu vitechalil u Tioxh.

²⁰ Tan kajay u vatz amlika tx'ava' tza' oknaj jaq' ma'l u yannajla txumb'al.* Loq' yit' ipaav

* **8:20** Choktaj u Geenesis 3.17-19.

koj aas echi. Pek u Tiohx aq'on tzii ti'. Loq' sa'nalq'aavb'en b'a'n aas su'ul u chitpichil nich'ial tuch' txuq'txunchil.

²¹ Ech sa'nali'an b'a'n; sajalpu tu u tatin cheel. Tan tiira yannaj u tatine'. Pek si'an b'a'n tikuenta u techalla chitpichil va'l su'ul ti' q'ul ik'aol ime'al u Tiohx.

²² Tan qootzajle aas ni'xhijelun q'u kam b'anel tu u Tiohx tu u vatz amlika tx'ava' cheel. Kaana tza'l k'axk'o nipaalka. Techal tok tu peena, echa' ichi'on ma'l ixoj aas sa'tekatin titz'in.

²³ Utz yit' ta'n koj u vatz amlika tx'ava' nich'iane' tzi', pek ant o' majte, ab'iste o' b'axal ok u Tioxhla Espiiritu sukuk'atza. Tan aatz u k'axk'o tzi', a' techlal aas sa'tek'elo' tu u tza'l. Ech cheel tekoj ch'exp'o' tu u kuchi'l tza' nital qaanima. Nal tekoj ijalpiksa u qatin u Tiohx niqale'. Aya' o' aq'eltekb'eno' ik'aol ime'al u Tiohx.

²⁴ K'uxh chitpinajtek'o' tu q'u kupaav, atil ma'l nikuch'ia aas ye'saj qilt iatz. Tan aatz va'l vetqill iatz, ye'xhkam ve't sakuch'ia te. ¿Satz ko'xh kuch'ia ok ma'j kam oj atil tek tu kuq'ab'?

²⁵ Pek oj a' nikuch'ia u kam va'l ye'saj qilta', kuch'iataj. Atoj kupaciensia.

²⁶ Tan a' lochol qetz u Tioxhla Espiiritu ti' q'u kam q'u'l ye' niqole' ti'. Tan ye' nikutx'ol ijajax sukujunal. Echa' tzi' aas sakujaj ma'j kam tu u Tiohx tu kuq'ilat kusik'leta', ye' qootzaj kam chit ech ijajle'. Pek nitoksa tib' u Tioxhla Espiiritu qi'. Ni'xhijelun qi' vatz Tiohx; sa'kojtx'olax talax va'l ni'an qi'.

²⁷ Pek a' ootzajin tetz u Tiohx va'l nipich'un taanima q'u aanima. Utz a' ootzajin tetz kam va'l

nijaj u Tioxhla Espiiritu te qi'. Tan nitoksa tib' u Tioxhla Espiiritu ti' q'u niman tetz u Jesusu, ti' ijajax tu u Tioxh kam nisavsa. Tan a' ootzajin tetz vitxumb'al u Tioxh.

U taltu u Pablo aas ye'xhkam saeesan uchchil k'atz u Tioxh

²⁸ Utz qootzajle aas u b'a'nil nitul ti' kajay q'u'l tz'ejel taanima ti' u Tioxh. Aya' q'u'l sik'lemal taq'o ti' ib'anax vitxumb'al.

²⁹ Tan o'ten tootzaji el u Tioxh ab'iste q'u'l san-iman. Utz o'ten i'ane'l ti' aas ech se'enka viK'aol. Ech aatz viK'aol tzi', a' u b'axa. Ech tatine' atzika xo'l tere'n q'u niman tetz u Tioxh.

³⁰ Ech aatz q'u'l o'ten i'ane'l u Tioxh ti', isik'le ti' ma'j aq'on k'atza. Utz aatz q'u'l isik'le, a' q'u'l taq' b'ens b'a'nla chaj aanima. Utz a' q'u'l sak'ulun u techalil k'atza.

³¹ Ech ¿kam b'oj saqal ti' u kam tzi'? A' saqale' aas untz'oj atil u Tioxh qi', ye'xhab'il ko'xh tech qi'. Tan a' kumol Tioxh.

³² Tan aal ye't imaj tib' u Tioxh ti' taq'ax viK'aol tu kamchil qi'. Ech oj taq' viK'aol qi', ¿oj chixh ye' sataq' kajay tere'n b'a'nla chaj oya qe?

³³ Utz aatz cheel, ye'xhab'il ko'xh ve't sa'alon aas an tere'n aa paav q'ul itxaaom u Tioxh. Tan u Tioxh va'l niaq'on b'ens b'a'n u aanima.

³⁴ Ech ab'il koj tech ti' taq'ax b'en q'u'l itxaaom u Tioxh tu choob'al paav. Tan u Cristo tek aa yol ti'. Tan a' va'l kam ti' ichool vipaav q'u aanima. Utz q'laav itz'pinaj teku'en. Utz atil tiseb'al u Tioxh cheel. Nitoksa tib' qi' vatz u Tioxh; oksan kuyol k'atza.

³⁵ Echixe'at ye'xhkam ko'xh sa'eesano' tu u kutz'ejtu qaanima ti' u Cristo. Niko'xh q'u il tza'l; niko'xh q'u k'axk'o; niko'xh q'u chi'k'ulan qetz; niko'xh u me'b'a'il ti' echb'ub'al, ti' oksa'm; niko'xh q'u xo'eb'alla chaj kam. Utz niko'xh u kamchil.

³⁶ Tan echa' va'l tz'ib'amalka tu u Yolb'al Tiohx:
—Sai' ku'en k'uxh ato'k'o' vatz kamchil b'enamem. Echa' karne'l aas a' nich'ia tiq'ol b'en tu paq'b'al tetz.— Chia.†

³⁷ Loq' k'uxh ech q'u tza'l tzi', b'a'n saelk'o'. Tan aatz o', tiq'aq'al u Jesucristo va'l ni'an tii qi'. Kaana kub'antu kanaal, paalchu vatz q'u aa kanaal tu u vatz amlika tx'ava' tza'.

³⁸⁻³⁹ Ech tiira nunnima aas ye'xhkam ko'xh sa'eesanka'o' ti' u Tiohx va'l tiira tii qi' tiq'aq'al u kuB'aal Cristo Jesusu: niko'xh u kamchil; niko'xh u vatz kuq'ii kusaj; niko'xh q'u aanjel; niko'xh tioxhil tx'i'li'inaj; niko'xh aanxel tetz kam; niko'xh q'u kam tu u tiempo cheel tza' utz; niko'xh q'u kam q'u'l tule'; niko'xh q'u kam tzian je'naj utz; niko'xh q'u kam tzian ko'p utz; niko'xh ma'j tu q'u kam ib'ano'm u Tiohx.

9

Vib'ens tenam Tiohx q'u Israeel

¹ Tiira tootzaj u Cristo aas inujul q'u kam savale' tza'. Yit' txub'a'l koj tan, u Tioxhla Espiiritu nioksan tunnachb'al aas inujul.

²⁻³ Tiira nuntxumun ti' q'u vitz'in vatzik q'u'l ma'l unkajal tuch'. B'enamem atil ma'l txumu'm

† **8:36** Choktaj u Salmos 44.22.

tu vaanima ti' q'u vetz aa tenamil. Tan ye' ninima u Jesusus. Aal tek b'a'n tz'ejel koj tzii vi', xaansamalkojelin k'atz u Cristo, ta'xhtzii samotxok k'atz u Jesusus. Tan tii'in ti'.

⁴ A' nival q'ul itu'xh ixalam u Israeel. Mamaj b'a'nil k'u'lel taq'o. Tan aal u Tioxh aq'on b'ens ik'aol ime'al. Utz atin u Tioxh tixo'l tuch' vitechalil. I'an unjolol nuk'u'm tuch'. Ech aq'ax q'u mantaar te tikuenta u Moisees. A' nitale' aas kani'ch inimal toksal u Tioxh si'ane'. Utz tal u Tioxh te aas sik'ul tere'n mamaj b'a'nil oj sitzojpi va'l nital u nuk'u'm.

⁵ Aatz q'u aanima tzi', jolol itu'xh ixalam q'u techalla chaj kuk'uy kumam. A' ul itz'pojku viTx-aom u Tioxh tixo'l tuch' ichi'l. Aya' u Tioxh va'l a' vi' q'u kam kajayil. Utz tetz u tokeb'al q'ii b'enamen. A'i.

⁶ Loq' ti' koj aas a' niyolpu u yolb'al Tioxh, k'uxh ye' ninima u Jesusus q'u Israeel. Pek ti' tan, kajay koj q'ul itu'xh ixalam u Israeel jolol itenam Tioxh.

⁷ Utz kajay koj q'u'l itu'xh ixalam u Abrahaam tu vichi'l iq'omal vitxumb'al taq'o k'atz Tioxh. Tan tal u Tioxh te ech tza': —Ta'xh avii mam txaael q'u'l se'el k'atz u Isaac.— Texh te.*

⁸ A' tok u yol tzi' aas yit' kajay koj q'ul itu'xh ixalam u Abrahaam jolol ik'aol ime'al Tioxh. Pek ta'xhtu' q'u'l itu'xh ixalam u Isaac, q'u'l i'an u nuk'u'm u Tioxh ti' sab'ens ik'aol ime'al.

⁹ Ech va'l tal u Tioxh tza': —Sunb'an untxumb'al ti' u Sara tu u tiempo tza' utz, sa'atin ma'l tal titz'in, xiak.— Texhtu'.†

* **9:7** Choktaj u Geenesis 21.12. † **9:9** Choktaj u Geenesis 18.10, 14.

¹⁰ Utz echat paje' u Rebeca. Atin titz'in, xu'm; ma'l ko'n itat sika'b'il. Aya' u Isaac u kuk'uy kumam.

¹¹⁻¹² Utz k'uxh ye'sajich titz'pu q'u talaj nitxa' tzi', ye'sajich tootzajit ib'anax u b'a'n u ye' b'a'n, tal u Tiohx tu u Rebeca ech tza': —Aatz u atzika, aal so'ok jaq' imantaar u tza'q'a.— Texh te. Tiira titx-umb'al u Tiohx elka aas ab'il sab'anon u q'esalail te. Ech vatzsaj ni'elka aas yit' ti' koj vib'anon u aanima ni'enku u Tiohx tu vitxaaone', pek tiira te ni'elka ab'iste nitxaae'.

¹³ Ech paje' u yol va'l tz'ib'amalka nital ech tza': —Tii'in ti' u Jacob, pek yu'nsa' u Esauu.— Chia.‡

¹⁴ Ech ¿kam b'oj saqal ti' u kam tzi'? ¿Ti' tzik aas yit' ijikomal koj ni'an q'u kam u Tiohx? Yit' a' koj.

¹⁵ Tan tal u Tiohx tu u Moisees ech tza': —In ko'xh li'ilon ab'il unsa' suntxum iatz. Utz in ko'xh li'ilon ab'il unsa' sunloche'.— Texhtu'.

¹⁶ Ech toke' yit' a' koj nitxaa u Tiohx q'u'l ni'xhtachva satxaali; niko'xh q'u'l va'l tela' tok ti' ib'anax u b'a'n'il. Pek tu u Tiohx ni'elka ab'il sitxum iatz.

¹⁷ Tan echa' va'l tal u Tiohx tu viYolb'al ti' u faraoon ech tza': —Vetvoksa'axh ijlenalil tan, a' unsa' aas sunk'uch sai' q'u mamaj kam nunb'ane'. Ech so'ootzajil vunb'ii tu kajay u vatz amlika tx'ava'.— Texh te. §

¹⁸ Ech aatz u Tiohx, nitxum iatz ab'il isa' sitxum iatz. Utz nitiib'ixsa taanima ab'il isa' sitiib'ixsa taanima.

¹⁹ Utz kamal setal cheel: —¿Kantu' nib'ensa aa paav q'u aanima u Tiohx unchee'? ¿Oj ta'xh nipaal tetz vitxumb'al?— Kamal chajex.

‡ **9:13** Choktaj u Geenesis 25.23; u Malaquias 1.2-3.
Choktaj u Eexodo 9.16.

²⁰ Loq' ab'itaj etile'. Ye'xhkam etijle'm aas sako'xhetal kam ti' u Tiohx. Tan echa' ma'j tz'aj, ġtz'oj tzik sako'xhichok ixet' k'atz u tz'ajol tetz? Satal te ech tza': —ġKantu' ech muntz'ajax veta'an tza'?— Chaj koj.

²¹ Tan atil tiq'ab' u tz'ajol kam isa' si'an tu u chaxkab'. Atil tiq'ab' aas si'an ma'j tz'aj, b'a'nla kam saku' tuul. Utz si'an va'tioj aas tzu'kin kam saku' tuul.

²² Echat u Tiohx tan, ik'uch vik'a'nal tuch' u mam iyak'il ti' u onkonil. Loq' b'axa atin ipaciencia ti' q'u aa paavla chaj aanima q'u'l nojchit nichik'ulo'k ti' aas sik'ul choob'al paav. Yit' yakich ko'nkoxh ik'ul u choob'al paav taq'o.

²³ Tan aatz u Tiohx, ichok txumb'al ti' ik'uchax u mam techalil atil k'atza. A' ik'uchvu ti' q'u aanima itxum iatz q'u'l itz'amal nal taq'o, q'u'l jolol echa' tz'aj b'a'nla chaj kam niku' tuul.

²⁴ Ech q'u aanima vetisik'le. Aya' o', o' Israeel. Utz yit' ta'n koj, pek antu q'u puera aanima.

²⁵ Echa' nital tu u Oseas aas:

—Sa'nalvaq' b'ens untenam

q'u'l k'uxh yit' untenamich koj.

Utz sa'nalunb'an tii'in ti' vuntenam, va'l echa' unk'ulel

va'l k'uxh yit' tiichkojin ti' b'anel.— Chia.*

²⁶ Utz tal paj tu u Oseas aas:

—Yit' ex koj untenam.—

Texh ti'. Anchit sa'alaxku te aas:

—Ex ik'aol ime'al u itz'lich Tiohx.— Chaj.†

* **9:25** Choktaj u Oseas 2.23. † **9:26** Choktaj u Oseas 1.10.

27 Utz nital u Isaias ti' q'u Israeel ech tza' majte:

—K'uxh ye' acheb'e ixaan q'u Israeel si'ane',
echa' tatin sanaab' tzi' mar,
ta'xh sachitpi unjolol q'u'l txaael.

28 Tan tijikomol chit sataq'u'l vik'a'nal u Tiohx xo'l
q'u aanima tu u vatz amlika tx'ava'.

Utz sa'texhuchi.— Chia.‡

29 Echa' va'l ib'axab'sa talax u Isaias:

—Ye't koj itxaaka tere'n kutu'xh kuxalam u Tiohx,
u Tiohx viB'aal q'u txijtxub'al tu amlika tzi',
b'oono kusotz koj;

echa' b'anax tu u tenam Sodoma.

Utz, b'oono kuveet koj echa' u Gomorra.— Chia.§

U titz'at q'u Israeel aasa' sachitpun u o'tla mantaar

30 Ech ¿kam saqal ti' u kam tzi'? Tan aal tuch'
ko'xhtu' vetk'uje' ik'u'l q'u puera aanima ti' u
Tiohx, b'enyu b'a'n vatz Tiohx, k'uxh aal ye'
nichtitz'a ib'anax vijikomol.

31 Pek aal yit'e'ch koj q'u Israeel. Tan k'uxh va'l
chit taq'tu yak'il ti' itzojopil u o'tla mantaar ti' ib'en
jikom vatz Tiohx, aal ye'n aq'ax b'ens jikom vatz
Tiohx.

32 ¿Kantu' ye't aq'ax b'en jikom? Ti' tan, ye't
k'uje' ik'u'l ti' u Tiohx aas sakuyax q'ul ipaav. Pek
a' nimotxtitz'a aas sab'ens jikom vatz Tiohx ti'
ib'anax q'u'l nital u o'tla mantaar. Ech aatz tu va'l
nimotxi'ane' tzi', echa' tel ti' sivan oksamal tib'ey.

33 Echa' va'l nital u Yolb'al Tiohx ech tza':

‡ 9:28 Choktaj u Isaias 10.22-23. § 9:29 Choktaj u Isaias 1.9.

—At noj b'enku sete tan,
savoksa ma'l u Sivan tu Sioon tetz olq'ichil.
Ma'l Sivan aas saolq'e'l aanima ti' utz,
saku'i.
Pek ab'il sak'uje' ik'u'l ti',
sa'kojch'ixvixsali.— Chia.*

10

¹ Hermanos, aatz va'l nital u vaanima, aya' va'l sachitpu q'u Israeel tu q'ul ipaav. Utz tiira nunq'ila unsik'le u Tiohx ti'.

² Tan tek' vootzaj aas nojchit k'onel taanima ti' Tiohx nitale'. Pek yit'e'ch koj inimale' va'l nimotxi'ane'. Ye' tootzaj u txumb'al ti'.

³ Tan ye' tootzaj vijikomil u Tiohx ti' taq'ax b'ens b'a'n q'u aanima. Echixe'at nichok txumb'al aas ijunal samotxichitpu je' tib' tu q'ul ipaav. Ye'xhkam nitoksa tetz vijikomla txumb'al u Tiohx.

⁴ Tan ye'xhat nimotxb'enku te aas a' tzojpixsan utz, a' ya'san u o'tla mantaar u Cristo. Utz ab'il q'u'l sak'uje' ik'u'l ti', a' q'u'l sab'ens b'a'n vatz Tiohx.

⁵ Tan itz'ib'aka u Moisees kani'ch ib'ens jikom q'u aanima vatz u Tiohx ti' inimal u o'tla mantaar. Tal ech tza': —Aatz u aanima va'l nojchit so'ole' ti' itzojpil va'l nital u mantaar, a' va'l si'itz'pu vatz Tiohx.— Texhtu'.*

⁶ Utz tal paj u Moisees majte kani'ch ib'ens b'a'n q'u aanima vatz u Tiohx q'u'l sak'uje' ik'u'l ti' u Tiohx: —Ech ye' ko'xh etala aas tzian atilku u

* **9:33** Choktaj u Isaias 28.16; 8.14; B'axa U' Itz'ib'a U Lu' 2.6-8.

* **10:5** Choktaj u Leviitico 18.5.

Tiohx sek'atza. Tan ministeer koj saje'op'o' tu Amlika ti' en tiq'ol ku'l viTxaaom u Tiohx.

⁷ Utz ye' ko'xh etal majte aas tzian ko'p tu mam jolob'txan xo'l kamnaj atilku u Cristo. Utz ministeer se'nqiq'o' ji'ul.— Chia.†

⁸ Pek ¿kam tok va'l nitale' tzi' unchee'? A' nitale' va'l tz'ib'amalka ech tza': —Naja' ko'n atilku u yolb'al Tiohx sek'atza. Atil tetzi' utz, tetaanima.— Chia. Tan a' u yol va'l nikupaxsa itziul, tetz k'uje'ich k'u'l ti' Tiohx.

⁹ Utz sachitp'axh tu q'ul apaav tuch' ko'xhtu' saal tuch' atzi' aas a' u B'aala u Jesusus. Utz sanima tuch' avaanima aas q'aav itz'pixsamal xo'l q'u kamnaj tu u Tiohx.

¹⁰ Tan tu taanima u aanima sinimava aas nib'ens b'a'n vatz u Tiohx. Utz satal tuch' itzi' aas chitpi tu q'ul ipaav.

¹¹ Echa' va'l nital u Yolb'al Tiohx ech tza':

—Ab'il va'l k'ujlel ik'u'l ti',
yit' sa'kojch'ixvixsali.— Chia.‡

¹² Tan ye'k tel q'u Israeel tuch' q'u puera aanima vatz u Tiohx. Tan a' u kuB'aal sukukajayil utz, sib'la b'a'n il nitaq' ku'l ti' q'u aanima q'u'l niq'ılan nisik'len.

¹³ Ech sachitpu kajay q'u aanima q'u'l saq'ılan sasik'len vib'ii u kuB'aal.§

¹⁴ Loq' ¿kani'ch iq'ilat isik'let vib'ii u Jesusus, untz'oj ye'saj inimata'? ¿Kani'ch inimata', untz'oj

† **10:7** Choktaj u Deuteronomio 30.12-14. ‡ **10:11** Choktaj u Isaias 28.16. § **10:13** Choktaj u Joel 2.32.

ye' nitab'i ab'il u Jesusu? Utz ¿kani'ch tab'ita',
untz'oj ye'xhab'il nialon te?

¹⁵ Utz ¿ab'il se'nalon u b'a'nla chusb'al te, oj
ye'xhab'il sachajaxi se'ntale'? Echa' va'l nital u
Yolb'al Tiohx:

—¡Tiira tx'anel nitopon
q'u paxsan tetz u b'a'nla chusb'al,
q'u iq'on tetz u b'a'nil!— Chia.*

¹⁶ Loq' yit' kajay koj q'u Israeel niniman u
b'a'nla chusb'al. Echa' nital u Isaias ech tza':

—UnB'aals Amlika, ¿ab'il b'oj niniman u yol niqal
sai'?— Chia.†

¹⁷ Tan ti' u tab'il u yolb'al Tiohx, nichee u k'ujleb'al
k'u'l ti' u Tiohx. Ech, a' vixe'al viyolb'al u Tiohx.

¹⁸ Loq' yit' ti' koj aas ye' nitab'i u yolb'al Tiohx
q'u Israeel. Nimotxtab'i. Tan nital u Yolb'al Tiohx:

—Vetpax b'en u yolb'al Tiohx tu kajay u vatz am-
lika tx'ava'.

Ab'ili tiju'teb'al u vatz tx'ava'.— Chia.‡

¹⁹ Utz yit' ti' koj majte aas ye'xhat nimotxb'enku
te. Pek tib'axa, ab'itaj va'l tal u Moisees ech tza':

—Savoksa ixa'v sek'u'l ti' va't u tenam yit' unte-
namich koj.

* **10:15** Choktaj u Isaias 52.7; u Nahuum 1.15. † **10:16** Choktaj u
Isaias 53.1. ‡ **10:18** Choktaj u Salmos 19.4.

Utz sunlakpixsa evi' ti' ma'l u tenam va'l ye'k
itxumb'al.— Chia. §

²⁰ Utz ab'itaj viyol u Isaias majte tan, ye'k ixo'val
nital ech tza':

—Aal a' chab'anin q'u aanima
q'u'l ye' nichchokonin.
Utz vetvaq' tzii aas a' saootzajin q'u aanima
q'u'l aal ye'xhkam nich'oti ab'il in.— Chia.

²¹ Utz nital ti' q'u Israeel ech tza':

—Iq'iil nichunch'ia ma'l u tenam aas sik'axa ik'u'l
tan,
qelol utz, tz'ejxinaj.— Chia.*

11

Q'u Israeel vitenam u Tiohx

¹ Utz b'enchimal nivale': —¿Matz telab'elka vite-
nam u Tiohx tzik?— Chi'in. ¡Ye'xhkam atzi'! Tan
in Israeel majte, itu'xh ixalam u Abrahaam. A'
meero unk'uy unmam u Benjamiin.

² O'ten b'ens itenam Tiohx q'ul itu'xh ixalam
u Israeel. Utz ye'xhkam nik'one'l. Tan ye' koj
ab'imal setaq'o vixochon u Elias tu u Tiohx ti' q'u
Israeel.

³ Tal te ech tza': —UnB'aal, aatz q'u Israeel
vetiyatz'lu q'u alon tetz vayolb'al. In texh kaayin.

§ **10:19** Choktaj u Deuteronomio 32.21. * **10:21** Choktaj u
Isaias 65.1-2.

Utz nimotxi'an ik'u'l vi' aas siyatz'in. Vetijinlu q'u nachb'al eetz majte.— Chia.*

⁴ Pek tal ko'n u Tiohx te ech tza': —Yit' ajunal koj. Tan txaael 7,000 vinaj vaq'o aas paat ye'xhkam peche' ti' inachax u b'anich tiohx Baal.— Texh te.†

⁵ Utz echat ko'xh tu u tiempo majte tza'. Atil unjolol Israeel aas txaael tu u Tiohx tu vib'a'nil.

⁶ Tan tu taanima u Tiohx nicheek u b'a'nil ti'. Yit' ti' koj aas kam ma'j b'a'nil ni'an q'u aanima siatz. Tan oj ti' q'ul ib'anone', yit' ib'a'nil koj u Tiohx atzi' unchee'.

⁷ Ech ye't ichab'a q'u Israeel u b'a'nil va'l nich-motxichoke'. Aal motx ko'n tiib'ixsal taanima. Pek ta'xh chab'an unjolol q'u'l txaael tu u Tiohx.

⁸ Echa' va'l nital u Yob'al Tiohx aas:

—U Tiohx tiib'ixsan q'u taanima
ech ye'xh b'oj sinach u Tiohx tu taanima.
Utz ulyu tza' tuul echat ko'xhtu'.
K'uxh atil b'aq' ivatz,
ye'xhkam nitil u b'a'nil.
K'uxh atil ixichin,
ye'xhkam nitab'i u b'a'nil.
Ye' nipaal itxumb'al tuul.— Chia.‡

⁹ Nital u Daviid majte:

—Ikameb'al nimotxichok tu q'ul inimla q'ii ni-
motxi'ane'.
Tib' nimotxi'an je' tuul.
Echa' u aanima va'l nitaq' ku' ik'aa oj itrampa utz,

* **11:3** Choktaj u Reyes II 19.10, 14. † **11:4** Choktaj u Reyes I 19.18.

‡ **11:8** Choktaj u Deuteronomio 29.4.

anat saku' tuul.

Ech inujul u choob'al paav saul ti'.

¹⁰ Moytojna,

ech ye'k samotxtil vinujul.

Utz imiien tib' q'ul inik'a b'enamen jaq' q'u kam
nimotxtoksav tib'.

Ech sa'tere'nkojveet tok tu jik.— Chia. §

Vik'ultu u b'a'nilq'u puera aanima

¹¹ Pek loq' nunch'oti sunjunal: —¿Ta'n tzik
ku'chil veti'anlu q'u Israeel tu q'ul ipaav? ¿Yet-
zkan remeero tetz?— ¡Atile atzi'! Tan k'uxh vet-
motxqeloni, a' viq'aq'al aas vettab'i u chitpichil
q'u puera aanima. Loq' ti' ko'xh ilakpixsal b'oj ivi'
q'u Israeel tzi', ech sichok u Tioxh taq'o majte.

¹² Ech oj mam b'a'nil vetik'ul q'u puera aanima
ti' vigelon q'u Israeel vatz Tioxh utz, kanaal tetz
q'u puera aanima vitz'ejone'. Ech ¿oj chixh yit' sib'
tere'n mam b'a'nil sak'ulax taq'o aas lamotxik'axa
q'ul ipaav?

¹³ Pek aatz cheel, nunq'ila'ex, ex puera aanima.
Tan in vichaj u Jesusus texo'l. Utz ti'i'in ti' u vaq'on
aq'el tu u Tioxh tzi'.

¹⁴ A'tzii. Chi'onojnu taanima q'u vitz'in vatzik
Israeel seti'. Ta'xhtzii oj samotxtil inujul u b'ey
utz, sachitpu unjoloj tu q'ul ipaav.

¹⁵ Tan k'uxh veteesalka tu u Tioxh, a' viq'aq'al
aas vet'ok ib'a'n tere'n q'u aanima tu u vatz amlika
tx'ava' taq'o. Utz aatz la'pajmotxq'aavo'k k'atz u
Tioxh, echa' iq'aav titz'pu ma'j kamnaj va'l si'ane'.

¹⁶ Ech oj techal q'u Israeel vatz u Tioxh q'u'l
b'axa okchil ti' inimal u Jesusus cheel, techal si'an

tere'n q'u'l nikaa majte, q'u'l ye'saj toke'. Echa' q'u b'axa chikob'e'm, oj b'a'n, unchee' b'a'n tere'n q'u'l samolax tu u molb'al tetz atzi'. Echat paje' ma'l tze', oj techal u taq'il, techal q'ul iq'ab'aj majte.

¹⁷⁻¹⁸ Pek kuenta'ex; etalchile aas techal ex vatz q'u Israeel. Epaasach etib' sii'. Tan tiq'aaq'al ku'en k'uxh txaklelex k'atz Tiohx. Tan aatz va'l b'anax tu q'u Israeel, ela tuch' vitzok'ax el unjolol iq'ab'aj u nojla olivo. Utz nichikax je' iq'ab' xo'l tze'il olivo vi' vikuchmal. Tan aatz ex, ech ex u xo'l tze'il olivo, aas a' tek nietzanku k'atz u ta'l u nojla olivo. Ech nachtaj tan, ech ko'n ex q'u q'ab'aj. Utz yit' ti' koj q'u q'ab'aj atil q'u taq'il u tze'. Tan tiq'aaq'al q'u taq'il u tze' atil q'u q'ab'aj.

¹⁹ Utz kamal setale': —Ye'ka tan, aal veteesal unjolol iq'ab' u olivo utz, o' vetokka'o' sich'exel.— Kamal che'ex.

²⁰ Utz a' chitu'. Xaansali el q'u Israeel tan, ye't inima. Pek aatz ex, oknajex tan, k'ujlel ek'u'l ti' u Tiohx. Echixe'at je'ich evatz ti'. Pek a' noj exo'va Tiohx.

²¹ Tan oj ye't ikuy q'u aanima u Tiohx va'l meero itenam, q'u'l echa' nojla iq'ab' u tze', ¿a' chixh ex, sikuy ex nenache' oj saje' evatz?

²² Ech atoj b'enku sete tan, tiira b'a'n u Tiohx, loq' k'a'n majte. Ik'uch vik'a'nal tu q'u'l qeloni utz, teesa. Pek nik'uch vib'a'nil sete. Ech tii etatin tu u b'a'nil va'l vettaq'lu sete. Tan oj ye'ka, ant ex sateesa'ex majte.

²³ Utz oj sataq'ka q'u Israeel viqelb'alil tzi' utz, sa'tekk'uje' ik'u'l ti' Tiohx, saveeti saq'aavo'k k'atz u Tiohx. Tan mam Tiohx u Tiohx aas ech

si'ane'. Echa' q'aav toksal q'ul iq'ab'aj u tze' k'atz imukanil.

²⁴ Tan echa' ex. K'uxh tiira paarten etetz b'anel, vettoksa'ex u Tiohx k'atza. Ech ko'n ex viq'ab' u xo'l tze'il olivo va'l nichikax je' vi' viq'ab' u nojla olivo, k'uxh yit'e'ch koj chit u tetz. Ech oj veti'an u b'a'n'il u Tiohx sete, ex puera aanima, ¿a' chixh q'u Israeel ye' siq'aavixsa' ok u Tiohx sik'atza? Tan aal meero itenamnale. Ech si'an te u toksal viq'ab' u nojla olivo k'atz va'l imukanil atko'xhtu'.

Viq'aavo'k q'u Israeelk'atz u Tiohx si'ane'

²⁵ Unchee', a' unsa' setootzaji hermanos, aas kam tok q'u kam i'an u Tiohx, q'u'l ye' ootzajib'e. Tan oj ye'k setootzaji, b'a'n si'ane' aas set'anb'a' etib' vatz q'u Israeel. Tan k'uxh vetmotxitiib'ixsa taanima unjolol q'u Israeel, sa'nalmotxq'aavo'k k'atz Tiohx atzi'. Loq' tzojpu nal vitiempoil q'u puera aanima.

²⁶ Ech xamtel saok kajay q'u Israeel. Utz sachitpi tu q'ul ipaav. Echa' va'l nital u Yolb'al Tiohx:

—A' sak'asku'l u Chitol tu Sioon utz,
su'lichit q'ul itu'xh ixalam u Jacob tu q'ul ipaav.

²⁷ Tan a' u nuk'u'm sunb'an tuch' aas saveesa q'ul ipaav k'atza.— Chu u Tiohx.*

²⁸ Ech koontra nib'enku q'u Israeel vatz u Tiohx tan, ye' nimotxik'ul u b'a'nla chusb'al. Pek k'uxh echi, tii u Tiohx ti' majte tan, i'an ma'l u nuk'u'm u Tiohx tuch' q'ul ik'uy imam. Ech jolol tetz u Tiohx.

* **11:27** Choktaj u Isaias 59.20-21; 27.9; u Jeremias 31.33-34.

29 Tan kam u oya va'l nitaq' u Tiohx, ye'xhkam niq'aavimaae'. Utz kam va'l nitale', ye' koj nitzojpi.

30 Echa' ex. Exich qelol ma'xh tiempo majte. Pek vetikuylex u Tiohx ti' vigelon q'u Israeel.

31 Tan jolol qelol cheel. Pek tu vib'a'nil u Tiohx va'l ni'an seti'. Antu q'u Israeel samotxk'ulun vib'a'nil u Tiohx majte.

32 Tan taq' tzii u Tiohx ti' q'u aanima kajayil aas saqeloni. Loq' a' isa' aas xamtel sitxum ivatz q'u aanima kajayil majte.

33 ;Tan tiira mam b'a'nil atil xe' u Tiohx!

;Mam txumb'al! ;Mam ootzajib'al!

;Ootzajib'e koj kam ech ni'ane' aas nitiq'o tib' q'u kam taq'o!

;Ye'xhab'il sapaal itxumb'al tu q'u kam ni'ane'!

34 Tan ;ab'il ma'j ootzajin tetz kam q'u kam nititz'a u kuB'aal?

Utz ;ab'il sa'alon itxumb'al aas kam si'ane'?

35 Ye'xhab'il xe' atilku itx'oj u Tiohx.

Tan ye'xhab'il ma'j aanima aas kam tetz u Tiohx aq'el taq'o.

36 Tan u Tiohx cheesan q'u kam kajayil.

Tiq'aq'al atile. Utz tetz q'u kam kajayil k'uxh atile.

;Ech tetz u techalil b'enamen! A'i.

12

U qaq'tu qib' tu u Tiohx

1 Echixe'at nival sete hermanos, tiira oksataj etib' tiq'ab' u Tiohx, tuch' echi'l tuch' etaanima. Echa' tok ma'j oya vatz u nachb'al Tiohx seb'ane'.

Loq' itz'lelex, yit' tu kamchil koj. Tan qe'l vetitx-uml evatz u Tiohx. Xaanojelex k'atz u paav ech b'a'n sab'enk'ex te. Tan a' u nojla toksal tetz u Tiohx, u kunimata'.

² Ye'k satiq'o etetz q'u ye'xtxojla chaj txumb'al atil tu u vatz amlika tx'ava' tza'. Pek aal ch'exputaj q'ul etatin tu vijalpu vetxumb'al. Ech sik'uch u Tiohx sete kam vib'a'nla txumb'al seti', va'l tx'anel utz, tiira tz'ajel.

³ Tu u vijle'm aq'el ve tu u Tiohx, nival sete aas ye' ko'xh etitz'a sib' paalch'ex vatz emol. Pek jik ko'xh atoj sek'u'l jank'al vik'uje' ek'u'l ti' u Tiohx utz, kam q'ul etijle'm aq'el sete taq'o ti' q'ul enimata'.

⁴ Tan kajay q'u niman tetz u Jesusus atil tokeb'al sijununil. Echa' u kunimal. K'uxh ma'l ku'en, kalab' ko'xh iq'ab'aj atile. Utz paarten itxa'k siju-nunil.

⁵ Utz echat ko'xh u qatin k'atz u Cristo majte. K'uxh kalab'en kuxaane' tan, ma'l ko'n o' k'atza. Utz kuq'ab'aj qib' sukujununil.

⁶ Utz chukchaj kudoon aq'el taq'o sukujununil tu u qaq'onin k'atza. A' vet'ilon u Tiohx ab'iste isa' sataq' qe tu vib'a'nil. Ech oj a' qetz tu u Tiohx talax q'ul iyol, kub'antaj. Aya'l kuk'u'l sakub'ane' jank'al u qetz aq'el tu vik'uje' kuk'u'l ti'.

⁷ Oj a' u qetz aq'el, ilochax aanima, lochonojo' tinujul. Ab'il a', a' tetz u chusu'm ti' u yolb'al Tiohx, tii noj ichusune'.

⁸ Ab'il va'l a' tetz aq'el u aq'o nimal k'u'l, a' noj i'ane'. Ab'il a' tetz u oya'm, oyanoj. Loq' jik ko'xh sachajpe'l tetz; yit' tuch' t'e'sil koj. Ab'il aq'el ma'j idoon ti' ib'anax q'esalail, i'an u tijle'm

tinujul. Ab'il a', a' tetz txumu ivatz imol, i'ane' tuch' txuq'txunchil.

Vitxumb'al q'u niman tetzu Jesusus si'ane'

⁹ Tiiojex setib'ilaj. Loq' nojchit seb'ane'. Yit' sako'nkoxheb'ano'k. Pek paat ye'k itxa'k q'u kam sete seb'ane' q'u'l ye'xtxoj, a' seb'an q'u kam b'a'n.

¹⁰ Tii'ex setib'ilaj echa' etza'q' etib'. Utz oksataj eq'ii setib'ilaj. B'a'n eyolon seti' setib'ilaj.

¹¹ Aq'taj yak'il ti' vetaq'on. Ye' ko'xh eb'an ex q'eay ti' u aq'on ti' u kuB'aal. Pek tuch' chit etaanima seb'ane'. Aya'l ek'u'l.

¹² Txuq'txunojex ti' u b'a'n il va'l nech'ia k'uxh ni'xhtuleb'e'ex q'u tza'l nipaalk'ex. Utz tzuk'ojex ti' iq'ilal isik'lel Tiohx.

¹³ Lochtaj etib' kam neya'ta, ex niman tetz u Jesusus. Aya'l ek'u'l sataq' tib' evatb'al.*

¹⁴ Altaj b'a'nla yol ti' q'u'l nich'i'k'ulanex. B'a'nla yol setale', yit' tz'ejb'al yol koj setal ti' aanima.

¹⁵ Txuq'txunojex k'atz q'u'l nitxuq'txune'. Utz oq'ojex k'atz q'u'l nitoq'e'.

¹⁶ B'antaj ma'l evatz setib'ilaj utz, aya'loj ek'u'l setib'ilaj. Ye' ko'xh etala aas ex mamaj aa txumb'al. Yit' je'naj koj evatz seb'an setib'ilaj. Pek b'antaj ma'l evatz tuch' q'u'l me'b'a'il tetz.

¹⁷ Ye' ko'xh eq'aavixsa ich'exel q'u ye'xtxoj nib'anax sete. Pek a' seb'an q'u kam q'u'l b'a'n vatz q'u aanima kajayil.

* **12:13** Nital u Pablo aas b'a'n sa'aq'ax ivatb'al q'u niman tetz u Jesusus tu u tiempo tzi' tan, nojchit ojchamal q'u hermanos tu u tiempo tzi'. Ye' nik'ulaxe'. Utz mam locho'm ni'an q'u aanima aas nitaq' ivatb'al. Utz nitaq'ax nimal ik'u'l q'u hermanos tib'ilaj taq'o majte. Choktaj U Tito 1.8; B'axa U' Itz'ib'a U Lu' 4.9; Q'u Hebreo 13.2.

18 B'antaj ya'l eb'antu b'a'n tuch' kajay q'u aanima. Jank'al va'l saveet eb'anta'.

19 Unhermanos, ye' etaq' ich'exel oj kam nib'anax sete. Pek aq'taj tzii tu u Tiohx aas a' va'l sak'ulelan seti'. A' va'l sataq' ku' vik'a'nal. Tan tz'ib'amalka tu u Yolb'al Tiohx ech tza': —In va'l sa'aq'on ich'exel q'u ye'xtxoj nib'anax sete. A' sachoon vaq'o.— Chu u kuB'aal.†

20 Pek aatz sa'ane', vatzil aaq't ich'exel u onkonil, aq' techb'ub'al u koontrain eetz oj niva'ye'. Aq' taa' oj nitzaj itzi'. Tan oj ech u b'a'nil sa'an te, at se'enku te aas ch'ixveb'al va'l ni'ane'.

21 Ech yaaq' iib' sisub'axh u ye'xtxoj, pek aal sasub' u ye'xtxoj ti' ib'anax u b'a'nil.

13

U Tiohx nioksan q'u q'atb'al tzii

1 Ab'itaj. Echen kajay aanima saniman q'u q'atb'al tzii tan, Tiohx oksannaj tetz. Ech kajay aanima saniman. Tan u Tiohx alon aas samotxi'an tijle'm.

2 Ech ab'il nixe'k'ulan q'u q'atb'al tzii, a' ye' ninima va'l Tiohx oksan atzi'. Utz choob'al paav nichok je' ti' q'u'l nixe'k'ulane' tzi'.

3 Tan aatz q'u q'atb'al tzii ato'k, yit' poyin koj tetz q'u aanima q'u'l b'a'n ni'ane'. Pek tetz q'u'l ye'xtxoj ni'ane'. Ech b'antaj q'u kam b'a'n ech sa'kojxo'vex tu q'u q'atb'al tzii. Tan oj b'a'n neb'ane', aal satoksa eq'ii atzi'.

4 Sa'kojexo'va tan, taq'on u Tiohx ni'ane' aas nixee'ex. Pek oj ye'xtxoj neb'ane' b'a'ntan,

† 12:19 Choktaj u Deuteronomio 32.35; Q'u Hebreo 10.30.

saxo'vex. Tan niko'nkoxhi'ano'k aas iq'omal ich'ich' tiq'ab'. Pek nojchit sitx'ol inujul va'l ye'xtxoj ni'ane'. Satoksa u ley ti'. Tan a' ni'an u taq'on u Tiohx.

⁵ Ech ministeer sanimal q'u q'atb'al tzii. Loq' ti' koj aas xo'val seb'an te ech senima, pek tenachb'al sacheeka aas seb'an vinujul.

⁶ Ech toke' nechoo ja'mel ealkavaar tu q'u q'atb'al tzii tan, taq'on u Tiohx ni'ane'. Utz b'enamnen ni'an u topiisyo tzi'.

⁷ Pek chootaj kajay q'ul etx'oj ab'il xe' atilka. Echa' q'u ja'mel alkavaar, chootaj. Aq'taj q'u puaj nijaj q'u q'atb'al tzii majte. Atoj tatin q'u aanima sevatz q'u'l nik'ulo'k ti' atil tatine'. Utz oksataj iq'ii q'u'l nik'ulo'k ti' so'ok iq'ii.

⁸ Ye'xhab'il ko'xh xe' sa'atinku etx'oj. Pek ta'xh etx'oj sa'atini va'l aas ye' netole' ti' eb'antu tii'ex ti' emol. Tan ab'il va'l ni'an tii ti' imol, b'a'ntan nitzojpi va'l nital u o'tla mantaar.

⁹ Tan nital u o'tla mantaar ech tza': — Eesach iib' tu b'ey tuch' aanima yit' ak'ulel koj. Yatz'onich'axh. Elq'i'ch'axh. Ye'k saal txub'a'l ti' ixochax aanima. Utz yaachva ok tetz aanima.— Chia. Utz kajay q'u mantaar antu ato'k tu u yol va'l nital ech tza': —B'an tii'axh ti' vamol echat ko'xhtu' na'an sai'.— Chia.*

¹⁰ Tan ab'il u aanima va'l tii ti' imol, ye'xhkan ni'an onkonil te. Ech tuch' ko'xh vib'antu tii u aanima ti' vimol, ninima kajay u mantaar.

¹¹ Pek itz'ataj va'l savale' tza'. Itz'oj ko'xh eta-tine'. Tan oora chit nipaal u tiempo. Najab'chil ni'an u qel xo'l q'u paav tu u vatz amlika tx'ava'

* **13:9** Choktaj u Eexodo 20.13-17; u Deuteronomio 5.17-21.

tza'. K'uxh jatuenich nichqale' aas a' chit xe't kunimata'.

¹²⁻¹³ Aatz u paav tu u vatz amlika tx'ava' tza' va'l echa' ma'l mam aq'b'al, sa'texhpaali. Utz ninajab' u tuleb'al u Jesusus, va'l echa' itoop q'ii si'ane'. Ech ye' ko'xh kub'an q'u paav tu u vatz tx'ava' tza', echa' ni'an q'u aanima q'u'l tu uken atilku vatz Tiohx. Jikom chit etxumb'al seb'ane'. Vatzsaj seb'an q'u kam, echa' ipaal aanima q'iil epaal sapaalex. Ye'k seb'ane' aas ye'k enoob'al ti' echb'u'm. Niko'xh sa'kojq'ab'anex. Niko'xh eesaib' tu b'ey tuch' ixoj. Niko'xh viisio. Niko'xh ch'a'o. Utz niko'xh chi'na'nk'u'lil.

¹⁴ Pek a' chit sailax sek'atza u kuB'aal Jesucristo, echa' oksa'm aas nikutx'ex. Utz yit' a' koj seb'an q'u ye'xtxojla acha'v tetz u chi'l.

14

Yit' b'a'n koj u teesal iq'ii aanima

¹ Tx'anel etiq'ot etib' tuch' u hermano seb'ane', va'l yit' maas koj iq'omal iyak'il tu vik'uje' ik'u'l k'atz u Jesusus. Loq' sako'nkoxhekalab'tziiu etib' tuch' ti' ma'j kam ni'ane' aas kamal yit'e'ch koj setetz.

² Echa' tzuta. Atil niman tetz u Jesusus aas ye'xhkantu' siatz k'uxh satechb'u q'u echb'ub'al kam b'anel te. Pek aatz vatz unjote utz, txaa'. Echixe'at ye'xhkam nitechb'u. Vatzil techb'uta', itza ko'n nitechb'u.

³ Echixe'at ab'il va'l ma'l ko'xh techb'ul q'u chi'o ni'ane', ye' ko'xh teesa iq'ii va'l ye'xhkam nitechb'u q'u echb'ub'al tzi'. Utz echat ko'xh si'an u aanima majte va'l ilel ko'xh chi'o nichie', yit'

sa'kojteesa iq'ii va'l ma'l ko'xh techb'ut q'u chi'o. Tan k'uxh kajay nichie', k'ulel tek tu u Tioxh.

⁴Ech ye' ko'xh eteesa iq'ii oj ye'xtxoj ni'an sevatz u taq'onom vemol. Kam koj etokeb'al ti' tan, yit' etaq'onom koj. Ech oj b'a'n oj ye' b'a'n ni'ane', a' li'ilon u Jesusu viB'aal. Kam koj etokeb'al ti'. Tan mam Tioxh u kuB'aal saole' ti' toksat tu jik utz, si'an b'a'n te.

⁵Atil paj unjot aanima majte aas atil tok q'u q'ii siatz; tiira sib' tatin ninache'. Utz atil majte aas ela ko'xh kajay q'u q'ii siatz. Ech nachtaj junun ex ab'iste va'l b'a'n senache'.

⁶Ab'il va'l sib' tatin ma'j q'ii siatz ti' toksal iq'ii u kuB'aal, a' li'ilon. Tan ti' toksal iq'ii u kuB'aal ni'ane'. Utz ab'il va'l k'uxh ye' ni'an ech tzi', u Tioxh nitoksa iq'ii k'uxh ye' ni'an majte. Echat paj q'u'l ma'l ko'xh techb'ul q'u chi'o ni'ane', u kuB'aal nit'anb'a' tu va'l ni'an majte. Tan nik'ama ti'. Utz echat va'l ilel ko'xh techb'ut q'u kam. U kuB'aal nitoksa iq'ii ti' u techb'une' tan, nik'ama ti' majte.

⁷Ech k'uxh itz'lelo' utz, k'uxh sakamo' yit' qetz koj sukujunal.

⁸Tan ti' u kuB'aal k'uxh atil vatz kuq'ii kusaj utz, ti' majte k'uxh sakamo'. Ech k'uxh itz'lelo' utz, k'uxh kamnajo', o' tetz u kuB'aal.

⁹Tan ech ti' kam u Cristo utz, ech ti' q'aav itz'pi. Ech sab'ens B'aala tetz q'u aanima itz'lele utz, q'u aanima kamnaj.

¹⁰Ech ye' ko'xh etx'ol inujul emol. Utz ye' ko'xh eteesa iq'ii. Tan ela ko'xh samotxpaalo' vatz u Cristo aas litx'ol kunujul.

¹¹Tan tz'ib'amalka ech tza':

—Nojchit nivale' kajay aanima sapeche' sunvatz.
Utz kajay aanima saoksan unq'ii tuch' itzi'.— Chu
u kuB'aals Amlika.*

¹² Ech toke' sa'nalqal inujul sukujunuil vatz u
Tioxh kajay q'u kam vetkub'ana.

U taq'ax ku' tze' tib'ey aanima

¹³ Ech ye' ko'xh itx'ol tib' inujul epaav. Pek
b'antaj ya'l aas ye'k setaq' ku' vemol utz, ye'k
seteesa iyak'il tu u tatin k'atz u Jesusu.

¹⁴ Tan jatva'x chit tiempo vatin k'atz u kuB'aal
Jesusu ni'xhvile' aas yit' txaa' koj ma'j kam sijunal.
Pek oj txaa' tetz ma'j aanima, unchee' txaa' chit
tetz atzi'.

¹⁵ Tan oj txaa' echb'ul vatz vahermano va'l
neechb'u utz, ta'xh txumel aaq'o neechb'u siatz,
saka'tziiun saaq'o. Utz ye'xhkam na'an tii'axh
ti' vahermano atzi'. Ech kuenta'axh tan, b'a'n
si'ane' aas ti' ko'xh ma'j echb'ub'al la'tekxaan el
vahermano k'atz u Cristo va'l ul kamoj ti'.

¹⁶ Pek ye' ko'xh etaq' tzii se'el eq'ii. Kuenta'ex
tan, atil kam aas yit' paav koj, pek paav vatz unjot
aanima.

¹⁷ Tan aatz u qatin tu viQ'esalail u Tioxh, yit' a'
koj ib'o'q'ol aas kam niqechb'u utz, kam niquk'a.
Pek aya' va'l ijikomal sakub'ane'. Sa'atin u paas
tu kuxo'l. Utz sa'xhtxuq'txuno' tiq'aq'al u Tioxhla
Espiiiritu.

¹⁸ Tan ab'il va'l oj ech inimal u Cristo ni'ane' tzi',
nitxuq'txun u Tioxh ti' utz, b'a'n vatz q'u aanima
majte.

* **14:11** Choktaj u Isaias 45.23.

19 Echixe'at a' chit saqaq' yak'il ti' ib'anax q'u kam q'u'l nicheesan u paas ib'ilaj. Utz sakuloch qib' ti' u tiq'ot tib' kuyak'il tu u qatin k'atz u Jesusu majte.

20 Ech ye' ko'xh echij u taq'onin u Tioxh k'atz q'u aanima tu ma'j echb'ub'al. Tan nojchit b'a'n q'u echb'ub'al kajayil. Pek a' ye'xtxoj va'l setaq' ku' ma'l niman tetz u Jesusu ti' techb'ule'.

21 Aal tek b'a'n ye'k sechi' chi'o, ye'k setuk'a ta'l uuva utz, ye'k seb'an va'toj kam oj ta'n nitaq' ku' u niman tetz u Jesusu utz, nixaansa el k'atza.

22 B'a'n oj tiira atil ayak'il tu vik'uje' ak'u'l ti' u Tioxh. Loq' eetz ko'n sajunal vatz Tioxh atzi'. Utz chi'b'eb'al tetz u aanima va'l jikom chit ni'an q'u kam, yit' xamtel koj nik'axa.

23 Pek ab'il va'l nika'tziiune' aas kamal ye'xtxoj oj kamal b'a'n echb'ul ma'j echb'ub'al ninache', ijunal ko'xh nitz'ej je' yol ti'. Tan yit' k'ujlel koj ik'u'l ti' Tioxh aas ech ni'ane'. Utz oj yit' iq'aq'al koj ik'uje' kuk'u'l ti' Tioxh nikub'an q'u kam, paav atzi'.

15

Yit' ta'n koj saqitz'a je' qib'

1 Utz ab'iste o' iq'omal kuyak'il tu u qatin k'atz u Tioxh, atoj kupaciencia ti' q'u'l ye' maas iq'omal iyak'il. Ech yit' ta'n ko'nkoxh o' saqitz'a je' qib'.

2 Pek a' chit saqitz'a u kumol sukujununil. A' sakub'an q'u kam siatz q'u'l nilochon ti' u tiq'ot iyak'il tu u tatin k'atz u Jesusu.

3 Tan echa' u Cristo, ta'xh koj titz'a je' tib'. Pek aal itzojpi va'l nital u Yolb'al Tioxh ech tza':

—In vet'ijan u yoq'b'al
va'l nital q'u yoq'ol eetz.— Chia.*

⁴Tan jolol chusb'al qetz kajay q'u kam tz'ib'al ka tu u Yolb'al Tiohx ko'xtene. Utz aq'ol nimal kuk'u'l, aq'ol kupaciencia. Ech sak'uje' kuk'u'l ti' ich'ial tuch' txuq'txunchil.

⁵Utz u Tiohx koj aq'on epaciencia, a' koj aq'on nimal ek'u'l tan, a' u aq'ol tetz. Utz a' koj b'anon ma'l etxumb'al setib'ilaj, echa' va'l ik'uch u Cristo Jesusus.

⁶Ech ma'l chit evatz setoksa iq'ii u Tiohx, viTat u kuB'aal Jesucristo.

*Vipaxsal itziul u b'a'nla chusb'al tu q'u puera
aanima*

⁷Ech k'ultaj vemol kam echa' ik'ult'ex u Jesusus. Tan oj ech seb'an tzi', iq'ii u Tiohx netoksa.

⁸Tan k'uxh ul u Cristo Jesusus, ti' q'u Israeel ulka. A' ul itzojpi q'u kam tal u Tiohx tu q'u kuk'uy kumam. Ech nojchit nik'uch u Tiohx aas nitzojpi q'ul iyol.

⁹Utz ti' q'u puera aanima majte k'uxh ul u Jesusus. Tan a' isa' satoksa iq'ii Tiohx q'u puera. Tan txumul vatz u Tiohx. Echa' nital u Yolb'al Tiohx ech tza':

—Savoksa aq'ii xo'l q'u puera aanima utz,
sunb'itza vab'ii.— Chia.†

¹⁰Utz nipajtal u Yolb'al Tiohx ech tza':

—Chi'b'ojex, tuch' vitenam u Tiohx, ex puera aanima.— Chia.‡

* **15:3** Choktaj u Salmos 69.9. † **15:9** Choktaj u Samueel II 22.50; u Salmos 18.49. ‡ **15:10** Choktaj u Deuteronomio 32.43.

11 Utz nipajtale':

—Oksataj iq'ii u kuB'aal Amlika kajay ex, ex puera
aanima.

Utz kajay ex tenam, t'anb'a'taj vib'ii.— Chia. §

12 Utz itz'ib'a paj u Isaias ech tza' majte:

—Saitz'pu ma'l itu'xh ixalam u Isaii.

Utz ijlenal tetz q'u tenam kajayil si'ane'.

Tan a' u k'ujleb'al ik'u'l q'u aanima.— Chia.*

13 Ech a' koj txuq'txunsanex u Tiohx va'l
nikuch'ia. A' koj oksan chi'b'ichil tetaanima
b'a'nil. Utz a' koj oksan paas texo'l b'a'nil majte.
Tan a' va'l k'ujlel ek'u'l ti'. Utz a' koj aq'on sib'
tere'n eyak'il ti' ich'ial u Jesusu tiq'aq'al u Tioxhla
Espiritu.

Vixe'titzojpu u u' tza'

14 Hermanos, tiira nunnima aas kajay tek ex
b'a'nla txumb'al atil tzexe'. Utz kaana ootzajib'al
atil tzexe'. Ech sa'tekveet taq'tu tib' etxumb'al
setib'ilaj.

15 Pek k'uxh echi, nuntz'ib'a opon talax unjolol
kam sete tu u u' tza', ech ye'k sasotz sek'u'l va'l
chusel sete. Vatzsaj nival sete tu vib'a'nil u Tiohx
va'l aq'on u vijle'm.

16 Tan a' aq'on u vijle'm ti' ipaxsal itziul u
Jesucristo tu q'u puera aanima utz, ti' ichusax
u b'a'nla chusb'al te tetz chitpichil va'l nitaq' u
Tiohx. Ech antu so'opon q'u puera aanima tzixe'
tu Amlika tiq'aq'al u vaq'on, q'u'l txaal el tu u

§ 15:11 Choktaj u Salmos 117.1. * 15:12 Choktaj u Isaias 11.1-10.

Tioxhla Espiiritu. Utz ech si'ane' u oya va'l nitok vi' nachb'al aas tiira b'a'n ni'enku te.

¹⁷ Ech nuntxuq'txun ti'. Tan techal u vaq'on nunb'an ti' u Tioxh ti' u Cristo Jesusus.

¹⁸ Utz niko'nkoxhunchuli aas kam nunb'ane'. Pek ta'xh nivale' kam q'u'l b'anel vaq'o tiq'aq'al u Jesusus xo'l q'u puera aanima, q'u'l nitok ti' inimal u Jesusus. Tan nojchit paxsamal itziiul u yolb'al Tioxh vaq'o utz, b'anel q'u kam vaq'o q'u'l nivale'.

¹⁹ Mamaj xheenya tuch' txaichil vetunb'an tiq'aq'al u Tioxhla Espiiritu. A' xe'tikk'asu'lin tu Jerusaleen; paalin tu tere'n tenam utz; ulyin tikuenta Iliirico. Ma'xh paal vullu u b'a'nla chusb'al tetz u Cristo tu q'u aanima tu jank'al q'u tx'ava' tzi'.†

²⁰ Vetunb'an ya'l vib' ti' ipaxsal itziiul u b'a'nla chusb'al tu q'u tenam q'u'l paat ye'saj tab'ita'. Yit' tu koj q'u tenam q'u'l paxnaj tek itziiul u Jesusus tuul, ech ye'k savoksa vib' tu u aq'on tetz va'te.

²¹ Ech a' vetunb'an va'l nital u Yolb'al Tioxh ech tza':

—Sa'tekmotxtab'i q'u aanima q'u'l paat ye' ab'imal taq'o.

Utz samotx'el itxumb'al q'u aanima tuul q'u'l paat ye't alax te.— Chia.‡

U titz'at b'enchil u Pablo tu Roma

† **15:19** Aatz u tx'ava' Iliirico nital tza', aya' ma'l u departamento toksa q'u aa Roma tu vitx'ava' q'u aa Grecia. Tal paal u yolb'al Tioxh u Pablo tu b'il u tx'ava' tzi'. Choktaj u yol ti' tu Q'u B'a'nla Chaj Kam B'anel (Hechos), 13 k'ujul niya' opon tu u 20 k'ujul. Aatz ma'l tanul tikuenta Iliirico, aya' u Dalmaacia, va'l Slavoonia cheel. Nital vib'il tu Ka'b' U' Xe' U Timoteo 4.10. ‡ **15:21** Choktaj u Isaias 52.15.

22 Ech ti' q'u kam tzi' ye'xh nuntx'olpu tu oponchil tzexe', k'uxh jatpax ko'xh unb'an ti' aas so'oponin.

23 Pek aatz cheel, ye'xhat ve't sunb'anvu u vaq'on tu q'u tx'ava' tza'. Utz kamal la'tekveeti le'nunq'ila'ex. Tan jatva'x ko'n ya'b' cheel ni-vachva se'nvilex.

24 Ech kamal lapaalin tzexe' aas lab'enin tu España. Tan nivitz'a savilex. Utz la'tek'enechajpub'enin ti' vunb'ey aas ma't vatin b'oj tzexe'.

25 Pek aatz cheel tan, ma't'in tu Jerusaleen. Se'nvaq'ka ma'l lochb'al tu q'u niman tetz u Jesusu latzi'.

26 Tan vetilak ma'l kutxu q'u niman tetz u Jesusu aa Macedoonia tuch' q'u aa Acaya, tetz q'u niman tetz u Jesusu q'u'l me'b'a' atil tu Jerusaleen.

27 Utz tiira b'a'n va'l vetmotxi'ana tzi' tan, aya'l chit ik'u'l vetmotxi'ana. Tan tiq'aq'al ko'n q'u Israeel k'uxh vet'opon vilochb'al u Tioxh tzixe' ti' vichitpu tu paav. Utz echen salochon q'u puera aanima ti' taq'ax b'oj tetz q'u Israeel aas oj kam niya'ta.

28 Aatz ma't vole' ti' vunchaj tzi' utz, ma't vaq'tu u kutxu, sapaalunq'ila'ex. Ech sab'enin tu España.

29 Utz vootzajle aas kaana unyak'il iq'omal aas saoponin tzexe' tu vib'a'n timer u b'a'n timer ichusb'al u Cristo.

30 Pek nunjaj sete hermanos, aas seloch'in. Tan ma'l ko'n kuvatz k'atz u kuB'aal Jesucristo tu u Tioxhla Espiiritu, q'ilataj sik'letaj Tioxh vi'.

31 Jajtaj tu u Tioxh aas sikolin vatz q'u aa Judea q'u'l ye' ninima Tioxh, q'u qelol. Utz jajtaj te majte

aas aya'l koj chit ik'u'l q'u niman tetz u Jesusus tu Jerusaleen lik'ul u lochb'al va'l nitaq'ax opon tu q'u aanima q'u'l oknaj ti' u Jesusus tiq'aq'al u vaq'on.

³² Tan oj echi, sa'xhtxuq'txunin texo'l majte, oj li'an itxumb'al u Tiohx laoponin tzexe'. Utz ech lailanb'ojin texo'l.§

³³ Utz atin koj u Tiohx texo'l, u aq'ol paas tetaanima. A'i.

16

U taq'tu b'en chajlichil u Pablo

¹ Hermanos, la'xhetil u hermana Febe. Aya' ma'l u diaakonisa tu Cencrea. Tan se'niq'ila'ex.*

² B'a'n chit ik'ulax leb'an tib'ii u kuB'aal tan, niman tetz u Jesusus. Utz lochtaj ti' kajay kam nisavs. Tan nojchit kaana aanima lochel taq'o majte. Aal ant in, lochelin taq'o.

³ Utz aq'taj vetz ichajlichil u Aquila tuch' u Priscila, q'ul unmol ti' u aq'on ti' u Cristo Jesusus.†

⁴ Utz nivaq' ta'ntiohx te tan, nojchit ik'aj tib' si'chmotxkam vi'. A' isa' ye'k sakamin. Utz antu nimotxtaq' ta'ntiohx te majte kajay q'u niman tetz u Jesusus q'u'l puera aanima.

§ **15:32** Nojchit opon u Pablo xe' q'u niman tetz u Jesusus tu u mam tenam Roma. Loq' preexhu iq'ol b'en. Nital viyolil tu Q'u B'a'nla Chaj Kam B'anel (Hechos), 21 k'ujul niya' opon tu u 28 k'ujul.

* **16:1** Aatz u tenam Cencrea nital tza', aya' ma'l u tilanb'al vaarko naja' k'atz u mam tenam Corinto. Atich u Pablo tu u Corinto aas itz'ib'a u u' tu q'u niman tetz u Jesusus tu Roma tza'. Kamal u hermana Febe iq'on b'en u u' xe' q'u aa Roma. † **16:3** Choktaj Q'u B'a'nla Chaj Kam B'anel (Hechos) 18.18-19, 26.

⁵ Antu setaq' vetz ichajlichil q'u niman tetz u Jesusus q'u'l nimol tib' tu totzotz u Aquila tuch' u Priscila.

Antu setaq' ichajlichil vunhermano Epeneto majte, va'l ti'i'in ti'. Aya' u b'axa niman tetz u Jesusus ok tikuenta Acaya.‡

⁶ Utz aq'taj ichajlichil u Li', va'l ni'xhtaq'onin texo'l.

⁷ Echat q'u vetz aa tenamil majte q'u'l a' unmol atich'in tu tze', u Androonico tuch' u Junias. Aq'taj ichajlichil. Tan a' q'u aanima tzi' q'u'l b'axal ok ti' inimal u Cristo sunvat. Utz tiira b'a'n te'l tu tere'n q'u'l ichaj u Jesusus.

⁸ Aq'taj ichajlichil vunhermano Aamplias majte, u niman tetz u kuB'aal va'l tiira ti'i'in ti'.

⁹ Aq'taj ichajlichil u Urbano, u qetz aq'onon ti' u Cristo Jesusus utz, tuch' u hermano Estaquis, va'l ti'i'in ti'.

¹⁰ Aq'taj ichajlichil u Apeles, u hermano va'l nojchit nik'uche' aas k'ujlel ik'u'l ti' u Cristo. Utz aq'taj ichajlichil q'u titz'in tatzik u Aristoobulo.

¹¹ Aq'taj ichajlichil u vetz aa tenamil u Herodion, tuch' q'u titz'in tatzik u Narciso, q'u'l nimal tek u kuB'aal taq'o.

¹² Aq'taj ichajlichil u Trifena tuch' u Trifosa. Aya' q'u'l nitoksa yak'il tu aq'on ti' u kuB'aal. Aq'taj ichajlichil u hermana Peersida majte, va'l ti'i'in ti'. Tan ma'xh aq'oninyu ti' u kuB'aal.

¹³ Aq'taj ichajlichil u Rufo, va'l txaael el tu aq'on ti' u kuB'aal. Aq'taj vetz ichajlichil vinan majte

‡ **16:5** Aatz titiempo u Pablo tzi', ta'xh tulaj otzotz xe' aanima nichimolvu tib' q'u aanima ti' kuulto. Anal ma't ipaal maas 200 ya'b' ikam u Pablo aas xe't imol tib' q'u aanima tu nojla toztioxh echa' nib'anax sukuvat cheel.

tan, nojchit aya'l a' unnan nunnache'.

14 Aq'taj vetz ichajlichil u Asiincrito, u Flegonte, u Hermas, u Patrobas, u Hermes utz, tuch' tere'n q'u hermano q'u'l atil tzixe'.

15 Aq'taj vetz ichajlichil u Filoologo tuch' u Julia, u Nereo, tuch' u tanab', u Olimpaz tuch' kajay q'u niman tetz u Jesusus q'u'l atil tzixe'.§

16 Utz aq'taj vetz tib' echajlichil sejununil. Tz'utz'taj tib' txala etzi'. Utz nitaq' opon echajlichil chukchaj tanul q'u niman tetz u Jesusus majte.*

17 Nival sete majte hermanos, aas iltaj inujul q'u aanima texo'l q'u'l jolol oksan xo'l utz, jolol chijol. Xaanojelex k'atza. Tan aatz q'u'l ni'ane', ye'xhkam nik'ul tib' tuch' q'u b'a'nla chusb'al k'ulel etaq'o.

18 Tan yit' a' koj nititz'a u aq'on ti' u kuB'aal Jesucristo. Pek ta'xh nimotxtitz'a je' q'u tetz kam isa'. Ech telab'al sub'u'm, sotel ik'u'l q'u aanima nisub' tu tx'anella chaj yol, oksab' tetz iq'ii.

19 Nojchit nuntxuq'txun setaq'o. Tan sib'al aanima ootzajin etetz aas nojchit nenima u Jesusus. Utz a' unsa' seb'an ex tzak'kin ti' ib'anax u b'a'nil utz, ye' etoozaj ib'anax u ye'xtxoj.

20 Utz sa'texhpach'ax ku' u tx'i'li'inaj jaq' exaab' tu u Tioxh. Tan aq'ol paas tetaanima u Tioxh. Utz atin koj vib'a'nil u kuB'aal Jesucristo texo'l.

21 Nitaq' opon echajlichil u Timoteo, vunmol tu u aq'on ti' u Jesusus. Antu u Luucio, u Jason, tuch'

§ 16:15 Aatz q'u aanima nital tu b'iil q'u versiiculo tza', ta'xh latza' atik yol ti'. Ye'xhkam nital ib'ii tu untantu u Yolb'al Tioxh.

* 16:16 Kostuumbre siatz q'u aanima tzi' titiempo u Pablo aas nichitz'utz' tib' txala itzi' ti' taq'ax ichajlichil tib'ilaj. Ech b'iil ni'an q'u ixoj mu's tib'ilaj cheel.

u Sosiipater niaq'on opon echajlichil majte. Aya' q'u vetz aa tenamil.

²² Aatz in, in Teercio, in nitz'ib'an u u' nitaq' opon u Pablo tza'. Utz nivaq' opon echajlichil tib'ii u kuB'aal majte.

²³ Utz nitaq' opon echajlichil u Gayo, va'l a' atik'in tzixe'. Utz aq'el u tatib'al taq'o aas simol tib' kajay q'u niman tetz u Jesusu tuul. Nitaq' echajlichil u Erasto majte, u tesorero tetz u q'atb'al tzii tu u tenam tza'. Antu niaq'on opon echajlichil u hermano Cuarto.

²⁴ [Ech atin koj vib'a'nil u kuB'aal Jesucristo texo'l kajay ex. A'i.]

Vitzojpu u u' tza'

²⁵ Ni'xhqoksa iq'ii u Tiohx tan, a' va'l satx-akb'a'nex k'atza b'a'nil, kam chit echa' nital u b'a'nla chusb'al tetz u chitpichil tu paav va'l nunpaxsa itziiul. A' vetxake' k'atza b'a'nil aas setootzaji vitxumb'al u Tiohx va'l ye'ich ootzajimal. Pek itz'amal nal taq'o xe' q'ii xe' saj aas ech si'ane'.

²⁶ Ech elnaj tek ul vatzsaj cheel, tiq'aaq'al va'l itz'ib'aka q'u alol tetz u yolb'al Tiohx. Loq' itzii u Tiohx te va'l ye'k iya' u tatine'. Ech aatz vitxumb'al u Tiohx tzi', paxsali b'en itziiul tu kajay q'u tenam. Ech sanimali utz, sak'uje' ik'u'l q'u tenam ti'.

²⁷ Tan ma'l ko'n u Tiohx, aya' u mam aa txumb'al. Ech tetz u techalil b'enamen tu viq'aaq'al u Jesucristo. A'i.

Viak'la txumb'al u tioxh
New Testament in Ixil Cotzal; ixl (GT:ixl:Ixil)

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ixil

Dialect: Cotzal

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2001, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ixil

© 2001, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
ded0b994-e0fe-5888-83c4-9cf32f4765e1